

نگاهی به واردات محصولات کشاورزی در جمهوری اسلامی

مهرداد مهرپور محمدی

ayandeh.3000@yahoo.com

کشاورزی ایران در حکومت جمهوری اسلامی شرایط نامساعدی داشته و دارد. از جمله مسایل مهم این بخش، بازار محصولات است. با نگاهی به اوضاع بازار محصولات کشاورزی در ایران، می توان دریافت که به طور کلی سیاست و عملکرد حکومت جمهوری اسلامی در جهت حمایت از واردات و علیه تولید اغلب محصولات کشاورزی تدوین و اجرا گشته و می گردد. از جمله موارد مطرح در خصوص بازار محصولات کشاورزی، می توان به واردات محصولات کشاورزی و صنایع غذایی اشاره نمود که من در این نوشته نگاهی کوتاه به برخی موارد آن دارم.

در تجارت خارجی، واردات و صادرات محصولات کشاورزی امری طبیعی است و به طور معمول در سطح جهانی صورت می گیرد. برای تنظیم بازار و رفع کسری کالاهای مورد نیاز جامعه، جلوگیری از افزایش غیرعادی قیمت ها و حمایت از مصرف کنندگان می بایست واردات محصولات کشاورزی و صنایع غذایی انجام پذیرد. اما واردات محصولات کشاورزی در دوران حکومت جمهوری اسلامی روند مناسب و منطقی نداشته است و به ویژه در سال های اخیر از شتاب زیادی برخوردار گردیده است. با این حال، افزون بر بروز مشکل در تولید بخش کشاورزی، مصرف کنندگان نیز اغلب مغبون بوده اند و قیمت تمام شده کالا برای آنان، همواره بسیار بالا و گاه چند برابر قیمت تمام شده برای وارد کننده بوده است. در نتیجه در موارد بسیاری، خرید محصولات وارداتی خارج از توان اکثریت جامعه بوده است که این امر ناشی از زیاده خواهی واردکنندگان و دریافت سودهای کلان توسط آنان می باشد. واردات کالاها می بایست بر اساس شرایط و نیازها و در نظر داشتن منافع ملی صورت گیرد نه به گونه ای افسارگسیخته و دربردارنده منافع گروه یا گروه های مافیایی حاکم، و در عین حال، برنامه ریزی در راستای عدم وابستگی شدید و دایمی به کالاهای مورد نیاز ضروری است. آن چه که در جمهوری اسلامی انجام گرفته و می گیرد، بر خلاف منافع ملی و به سود افراد و گروه های معدودی است که حکومت را در اختیار دارند.

واردات محصولات کشاورزی و صنایع غذایی:

واردات بی رویه انواع محصولات کشاورزی برخی مقام های رژیم را نیز به واکنش واداشته است. نایب رییس کمیسیون کشاورزی، آب و منابع طبیعی مجلس رژیم (در 1390/3/23) گفت: موازنه واردات و صادرات محصولات کشاورزی در کشور نه تنها تراز برابری ندارد، بلکه بسیاری از محصولات دارای مزیت نیز صادر نمی شوند. واردات برخی از کالاهای کشاورزی نظیر شکر در سالهای اخیر روند صعودی به خود گرفته، به طوری که زیرساخت های تولید قند و شکر در کشور با مشکلات اساسی رو به رو شده است. برخی محصولات کشاورزی تولید داخل واجد مزیت نسبی هستند اما سیاستی برای صادرات آن وجود ندارد. به همین دلیل محصولاتی با وجود دارا بودن

قابلیت صادرات، راهی انبارها می شوند و از بین می روند. صادرات محصولات کشاورزی با انجام برخی رایزنی ها قابل انجام است اما در اولویت کاری هیچ ارگانی نیست. **1**

همچنین یک عضو کمیسیون کشاورزی مجلس رژیم (سید محمد رضا حاجی اصغری) در تاریخ 1390/5/5، از واردات دو (2) هزار تن مرغ به کشور انتقاد نموده و گفته است: "واردات دو هزار تن مرغ یخ زده به کشور باید بررسی شود. این حجم واردات در تولید مرغ و در اشتغال زایی به شدت تاثیر منفی می گذارد و با این کار فرصت سوزی شده و فرصت های شغلی بسیاری از بین می رود." **2**

یک عضو کمیسیون کشاورزی، آب و منابع طبیعی مجلس (عبدالرضا ترابی) در تاریخ 1390/5/5 گفته است: "در چند سال اخیر واردات بی رویه باعث شده تا تراز تجارت ما با بسیاری از کشورها منفی باشد. در سال های اخیر شاهد واردات بی رویه محصولات کشاورزی به کشور بوده ایم که بیشتر این محصولات در داخل قابل تولید است و طیف این واردات از هندوانه چینی تا انگور مصری و موز کشورهای مختلف متغیر بوده است، در حالی که ایران یک کشور چهار فصل است و قابلیت کاشت و عرضه میوه در فصول مختلف سال را دارد. علت عمده این واردات به کشور پایین بودن تعرفه واردات است، همچنین بالا و پایین شدن تعرفه ها از اشکالات اصلی در این راستاست. در بخش دام ما شاهد واردات گوشت قرمز و سفید به کشور بوده ایم که علت اصلی آن افزایش هزینه تولید در بخش کشاورزی، دام و طیور است که باعث می شود تولید این محصولات برای تولید کننده صرفه اقتصادی نداشته باشد." **3**

رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس رژیم (ارسلان فتحی پور) در 1390/5/5 گفته است: "در گذشته برنج، چای و گندم وارد می شد و امروز نمی توان میوه و محصول کشاورزی ای را نام برد که نوع خارجی آن در کشور نباشد. در بین پنج کالای عمده وارداتی کشور؛ رتبه سوم به ذرت دامی و رتبه پنجم به برنج اختصاص یافته است. همچنین در میان بیش از هفده هزار قلم کالای وارداتی، موز هفدهمین کالای وارداتی محسوب می شود و واردات پرتقال در کشوری که می تواند قطب تولید مرکبات باشد، با سی و سه (33) درصد رشد نسبت به سال قبل، به رقم یک صد و ده (110) میلیون دلار می رسد. واردات چای با 24 درصد رشد نسبت به سال قبل به رقم 16 میلیون دلار می رسد. این در حالی است که این روند در سال جاری نیز ادامه یافته است. بررسی آمار واردات در سه ماهه اول سال [1390] نشان می دهد که 279 میلیون دلار ذرت دامی، 232 میلیون دلار برنج، 109 میلیون دلار موز، 48 میلیون دلار پرتقال و 21 میلیون دلار سیب وارد کشور شده است." **4**

در پی اعتراض های برخی نمایندگان به واردات محصولات کشاورزی، وزیر جهاد کشاورزی (صادق خلیلیان) در 1390/5/5 در مجلس رژیم گفت: "سال گذشته واردات بخش کشاورزی حدود پنج میلیون تن کاهش یافته است... باید به جایی برسیم که واردات فقط در حد ضرورت و به گونه ای انجام شود که تولید داخلی آسیب نبیند. سال گذشته و امسال تاکید کردیم که ثبت سفارش و واردات در مورد اقلامی مثل: توت فرنگی، پیاز، سیب زمینی و انواع میوه ها به جز موز و پرتقال مصری و انواع شیر خشک صنعتی و فرآورده های لبنی انجام نشود. سال 89 و 90 اعلام کردیم که از واردات شیر خشک جلوگیری به عمل آید. در اردیبهشت ماه مجددا اعلام کردیم که با وجود محدودیت در واردات شیر خشک، اگر از شیر خشک وارداتی استفاده شود، مشخص است که قاچاق صورت گرفته لذا نامه دادیم که نظارت کافی بر این امر صورت گیرد... این جا [مجلس] کسانی هستند که برای واردات محصولات و کالاها نامه داده اند که حمایت لازم از این امر صورت گیرد، هنوز مرکب نامه آن ها خشک نشده که انتقاد می کنند." **5**

پیشینه واردات محصولات کشاورزی و صنایع غذایی: برخلاف گفته برخی مسئولین حکومت جمهوری اسلامی (مانند رییس کمیسیون اقتصادی مجلس مبنی بر این که در گذشته برنج، چای و گندم وارد می شد و امروز نمی توان میوه و محصول کشاورزی ای را نام برد که نوع خارجی آن در کشور نباشد)، واردات محصولات کشاورزی پس از انقلاب 1357 نه تنها همواره وجود داشته است بلکه در مورد برخی کالاها از مقدار واردات سال های پیش از انقلاب، بیشتر هم بوده است. اگرچه آمارهای کامل و مطمئنی از واردات به ویژه در سالیان اولیه پس از انقلاب در دسترس نیست اما با کاوش در منابع موجود، برخی ارقام قابل استخراج است. از محصولات مختلف کشاورزی و صنایع غذایی که وارد کشور گردیده است، برخی از آن ها در شمار کالاهای اساسی قرار نداشته است و برخی، تولید داخلی تکافوی نیاز مصرف را می نموده است، با این حال مجوز ورود برای آن ها صادر می شده است. اجازه ورود و ترخیص دو هزار (2000) تن روغن زیتون خام به وزارت دفاع (سازمان اتکا) توسط هیات وزیران در 6/1364/10/8 و نیز اجازه ورود و ترخیص دو هزار و پانصد (2500) تن چای خارجی به سازمان چای توسط هیات وزیران در 7/1366/8/27 از جمله این موارد می باشند.

همچنین در برخی جلسات مجلس شورای اسلامی، گاه اشاراتی به واردات و آمارهای آن گردیده است. چند نمونه از سخنان بیان شده را در زیر آورده ام:

یک نماینده مجلس رژیم جمهوری اسلامی (محمودی از حوزه گلپایگان) در آبان سال 1362 در مورد خودکفایی در تولید محصولات، وضعیت نابسامان کشاورزی و شدت واردات گفت: خودکفایی نه این است که مملکت به خارج محتاج نباشد، این شدنی نیست بلکه به این معنا است که مملکت به حداقل درآمدی منهای ذخیره خدادادی نفت برسد که دخل و خرجش اقلاً مساوی باشد و حقاً که ما نه تنها نرسیدیم بلکه در بعضی موارد عقب گرد زدیم. آمار واردات از محصولات کشاورزی ضعف ما را در این قسمت روشن می کند، وقت بیان ارقام نیست و نمایندگان محترم همه می دانند فقط اینجانب تذکراً عرض می کنم اولاً اگر وضع کشاورزی به منوال فعلی برود در آینده نزدیک کمبودها بیشتر، وابستگی بیشتر شهرها شلوغ تر و جامعه مصرفی فزون تر، جهت اصلی چند مطلب است: اول – گرانی مزد کارگر، دوم – کمی قیمت محصولات و به موقع خریداری نکردن، سوم – کمبود وسایل ماشینی و قطعات یدکی کشاورزی. با محاسبه دقیق یک جریب گندم نزدیک سه هزار تومان وسایل عادی مخارج از کشت تا برداشت دارد در صورتی که محصول آن به دو هزار تومان شاید نرسد. و عجیب است که دولت سوبسید به مصرف می دهد ولی به تولید یا نمی دهد یا کم می دهد و نتیجه اش کشتی های حامل گندم، انباشته شدن گمرکات، کمبود وسیله حمل، هزینه نگهداری و غیره. و عجیب آن که در توجیه کار خود می گوید گندم وارداتی نصف قیمت خریداری از داخل است. ولی محاسبه ارز دولتی را با ارز آزاد نمی کند... آمار صادرات ما حدود یک چهلیم نسبت به واردات است و جای تاسف... آمار صادرات امسال که در این اواخر سیر نزولی را نشان میدهد... نابسامانی توزیع را همه گفته اند و می دانیم. دسته کمی با وابستگی ها، آلف والوف برده و می برند و اکثر تجار و کسبه و مصرف کنندگان در وضعی هستند که اگر چاره اندیش سریع نشود عواقب خوبی نخواهد داشت. فی المثل جناب آقای نخست وزیر وعده دادند، مسأله برنج تا دو ماه دیگر حل است. مضاف به آن که اقدامی که روی برنج شد به نظر اینجانب قانونی نیست، وضع بدتر شده است. گرانی برنج به حد اعلی، تولید کنندگان ناراضی، مصرف کننده هم ناراضی، به دهات بنا شد نیم کیلو در ماه بدهند آن را هم بعضی جاها نداده اند. نمایندگان محترم به یاد دارند مدتی رسانه ها گناه را به گردن محترم می انداختند و آن

مسائل که شنیدید. ولی برای نمونه حداقل چند محترک را نشان ندادند وقتی ما می بینیم جنسی مثل آهن چندین سال است زیر نظر مستقیم دولت وارد، بعد در بازار آزاد به قیمت گزاف فروش میرود، چگونه گناه آن را به گردن بخش خصوصی بیندازیم، بلی در بخش خصوصی گرانفروشی گاهی هست.

گزارش می رسد تراکم [کالاهای] وارداتی مورد احتیاج در گمرکات روی کشتی ها زیاد است ولی حمل آنها دچار اشکالاتی است که عده ای آنها را به دولت درباره تحدیدات حمل و نقل نسبت میدهند که اگر این مسأله بررسی شود چه بهتر خواهد بود. بخش خصوصی معتقد است اگر دولت در مسئله حمل و نقل اجناس فقط نظارت کند و دخالت نکند مسئله حمل و نقل آسان تر خواهد شد... 8

نماینده دیگری در مجلس (عرفانی از حوزه طالش) در بهمن 1363 در باره کاهش سهم بخش کشاورزی در تولید ناخالص ملی و واردات گسترده کالاها به کشور، گفت: با بررسی و تجزیه و تحلیل آمار واردات و صادرات و تولید ناخالص ملی در سالهای بعد از انقلاب شاهد واقعیت هشدار دهنده ای خواهیم بود که نشانگر عدم تغییر یافت مصرفی جامعه و افزایش سهم خدمات و کاهش سهم صنعت و کشاورزی در تولید ناخالص ملی کشور میباشد. مصرف گزائی و رفاه طلبی که در اثر قیمت و میزان صادرات نفت در رژیم گذشته جزئی از فرهنگ این کشور درآمد. هنوز با وجود تعارض و تضادی که با روح انقلاب دارد، در همه ابعاد، در سطح تفکر و تصمیم گیری و عمل بر این جامعه حاکمیت دارد. میزان واردات کل کشور در سال ۶۲ به رقم ۲۲ میلیارد دلار بالغ میشود. سهم واردات کالاها مصرفی ۴۰٪ کل واردات را تشکیل میدهد. رقم کل صادرات کالاها غیر نفتی در سال ۶۲ بالغ بر ۳۵۰ میلیون دلار میگردد. نسبت حجم صادرات کالاها غیر نفتی به کل صادرات کل کشور ۲٪ [دو درصد] و نسبت صادرات کالاها غیر نفتی به واردات کشور به نسبت ۱ به ۶۰ میباشد. یعنی به ازای هر ۶۰ دلاری که بابت واردات پرداخته ایم فقط یک دلار از بابت صادرات دریافت کرده ایم. آمار تولید ناخالص ملی بدون نفت در سال ۶۱ که بیانگر تلاش و فعالیت در بخشهای مختلف هست، سهم کشاورزی را ۱۷٪ و سهم صنعت را ۲۳٪ و سهم خدمات را ۶۰٪ ذکر میکند. سهم قلیل بخش کشاورزی و صنعت هشدار دهنده و قابل تعمق است و چاره جویی فوری و اصولی را طلب میکند... اتخاذ تدابیر برنامه ای و برخورد های اصولی با مشکلات و تلاش در راه یافتن راه حل های دراز مدت توسط دولت میتواند به عنوان مبارزه اصولی با این میل [مصرف گرایی] در جامعه قلمداد گردد. در این رابطه نخست سیاست بازرگانی کشور بایستی بر تشویق و ترغیب صادرات و محدود کردن کالاها مصرفی استوار گردد.... آئین نامه اخیر وزارت بازرگانی برای تشویق صادرات و بخش برنامه های اجرایی بانک مرکزی، نه تنها مشکل گشا نبوده، بلکه موانع جدیدی هم ایجاد نموده است. زمینه های مصرف گرایی متأسفانه با ادامه روند پیشین صدور موافقت های اصولی برای تولید کالاها مصرفی تا سال پیش ادامه داشت، طبق آمار وزارت صنایع سهم موافقت های اصولی برای تولید کالاها مصرفی ۷۰٪، کالاها سرمایه ای ۴۰٪، کالاها واسطه ای ۲۶٪ بوده است. در کشوری که رنده و تیشه و چکش آن از خارج وارد میشود، اکثر کالاها مصرفی رفاهی و لوکس با استاندارد قابل قبول در کشور تولید میگردد. اکثر صنایعی که در کشور ایجاد شده از بافت مصرفی تحمیل شده به جامعه تبعیت کرده اند و متأسفانه نیاز های مصرفی نیز به عنوان قاعده و ضروریات قلمداد شده و بر اساس آنها کارخانجات جدیدی ایجاد شده اند که تولیدات این کارخانه وابستگی جدیدی از نظر مواد اولیه ایجاد نموده است. کشور ما با وجود امکانات بسیار طبیعی باید در کشاورزی علاوه بر رسیدن به مرحله خودکفایی تأمین کننده ارز سایر منابع سرمایه گذاری ملی نیز باشد. متأسفانه سالیانه میلیارد ها تومان محصولات کشاورزی وارد کشور میگردد. با این که کشاورزان این مملکت جزو زحمتکش ترین اقشار این کشور

هستند از امکانات و درآمد ناچیزی بهره‌مند هستند. کشاورزی کشور با بهره‌گیری از ۵۲٪ [پنجاه و دو درصد] نیروی فعال روستایی سهمی به میزان ۱۷٪ در تولید ناخالص ملی بدون نفت دارا است و این بدان معناست که درآمد متوسط کشاورزان یک پنجم درآمد میانگین بخش‌های صنعت و خدمات می‌باشد. بدهی است پایین بودن درآمد شاغلین بخش کشاورزی باعث کاهش بهره‌وری، افزایش مهاجرت به مناطق مهاجرپذیر و عدم میل به سرمایه‌گذاری در این بخش و نهایتاً به کاهش محصولات کشاورزی منجر می‌گردد. مضافاً این که نامشخص بودن وضعیت مالکیت و عدم وجود امکانات اولیه در روستاهای کشور باعث تشدید تنگناها گردیده است. دولت باید با افزایش انگیزه سرمایه‌گذاری در بخش‌های صنعتی و کشاورزی از طریق ایجاد امکانات اعتباری و به کارگیری سیستم مالیاتی مناسب بخش خدمات را که همچون غده‌ای روزبه‌روز بزرگتر می‌گردد و باعث کندی و توقف کار بخش‌های دیگر نیز میشود کنترل و محدود نماید. (رئیس- وقتتان تمام است.) و با وضع مالیات‌های تصاعدی و وصول آن درصدد جبران سستی که در بخش‌های کشاورزی علی‌الخصوص صنعتی در این دهه اخیر رفته است برآید....9

نماینده ای در مجلس رژیم (اسحاق جهانگیری از حوزه جیرفت)، در خرداد سال 1364 به حجم بالای واردات محصولات کشاورزی و افزایش آن نسبت به دوره قبل از انقلاب 57 اشاره کرد و گفت: "... آمار واردات محصولات کشاورزی در بعد از پیروزی انقلاب اسلامی بسیار فاجعه انگیز است. [واردات] گندم در سال ۵۶ یک میلیون و یکصد و نود و هفت هزار تن بوده در سال ۶۴ به دو میلیون و پانصد هزار تن رسیده (رئیس - وقتتان تمام است) علوفه ۹۲۰۰۰ تن بوده به دو میلیون و ۲۰۰ هزار تن رسیده...."10

یکی دیگر از نمایندگان مجلس (عزت الله دامادی از حوزه ساری) در آبان سال 1369 در مورد وعده خودکفایی در محصولات کشاورزی و عدم موفقیت در تحقق آن چنین گفت: مردم هم از مشکلات ناله می‌کنند، رییس کمیسیون برنامه و بودجه مجلس شورای اسلامی هم آمار و ارقام می‌دهد، نمی‌دانم این آمار و ارقام برای چه کسی است؟ اگر برای مردم است، مردم می‌دانند، اگر برای ما است، باید عرض کنم هدایت بودجه از طریق شما صورت می‌گیرد، پس گیر کار از کجا است؟ ... مسئله خودکفایی کشاورزی از ابتدای انقلاب اسلامی همواره از طریق مسئولین اجرایی نمایندگان مجلس مطرح بوده و تأکید هم داشته‌اند. ولی عملاً به چنین هدفی دست نیافته‌ایم بلکه هر روز میزان واردات افزایش یافته است... سیاستگذاری صحیح در بخش کشاورزی و تأمین مواد غذایی تنها راه‌هایی از وابستگی است. از پنجاه و یک میلیون هکتار زمین‌هایی که قابلیت کشت در کشور را دارد باید سرمایه‌گذاری اصولی و اساسی شود. سرمایه‌گذاری اساسی و اصولی در این بخش بیشتر باید در زمینه تأمین آب و نیروی انسانی و دانش فنی فراهم نمود. امکانات رفاهی و خدمات اساسی‌ترین سرمایه‌گذاری است. رشد بی‌رویه جمعیت تا سال ۱۳۹۰ به یکصد میلیون خواهد رسید... آمار واردات مواد غذایی در طول دهه اخیر از قبیل گوشت و روغن و قند و شکر و چای و برنج و ذرت به دو برابر و گندم به شش برابر افزایش یافته، این آمار زنگ خطری است که به استقلال ما خدشه وارد می‌کند و ما را به بیراهه هدایت می‌نماید و باید عملاً پیشگیری شود. اگر محور اصلی کشور کشاورزی است (رئیس- آقای دامادی وقتتان تمام است) استان مازندران و گیلان قطب کشاورزی است. در منطقه مازندران که ۶۳ رودخانه بزرگ و کوچک جاری می‌باشد با عملکرد حدود شش میلیارد متر مکعب آب، حدود دو میلیارد آن بهره‌برداری و بقیه به طرف دریا سرگردان، جاری است. همچنین باید اضافه کنم با توجه به دریای خزر قسمت شمالی استان و استحصال بی‌رویه دو میلیارد متر مکعب دیگر آب زیرزمینی، موجب پایین افتادن سطح سفره‌های نفوذ آب‌های شیرین و پیشروی آب دریا

و در نتیجه شور شدن آب زیرزمینی و باعث از بین بردن خاک و نابودی کشاورزی را دنبال دارد اگر دولت در این زمینه به فکر مهار ۶۳ رودخانه سرگردان جاری به طرف دریا نباشد دیگر سخن از محوریت کشاورزی را نباید گفت. چرا که اساس اولیه و پایه اصلی کشور را آب تشکیل می‌دهد. متأسفانه بعد از پیروزی انقلاب در این زمینه قدمی مثبت برداشته نشد و نظر دولت را به این امر مهم جلب می‌نمایم. **11**

آمار واردات محصولات کشاورزی و صنایع غذایی: واردات محصولات کشاورزی و صنایع غذایی محدود به 3 قلم برنج، چای و گندم که رییس کمیسیون اقتصادی مجلس در سال جاری گفته، نمی‌شود و واردات محصولات گوناگون در سال‌های مختلف وجود داشته است. در جدول زیر مقدار و ارزش واردات کالاهای عمده کشاورزی در سال‌های 1376، 1372، 1380 و 1386 آورده شده است. این جدول را از جدول مفصل تری **12** خلاصه نموده‌ام که دارای **18** ردیف کالا (15 ردیف موجود به علاوه نارگیل، لبنیات و انواع کود) می‌باشد و گستره زمانی 1372 تا 1386 را در بر می‌گیرد.

آمار واردات کالاهای عمده کشاورزی در سال های ۱۳۷۲ تا ۱۳۸۶

ردیف	نام کالا	سال ۱۳۷۲		سال ۱۳۷۶		سال ۱۳۸۰		سال ۱۳۸۶	
		مقدار (تن)	ارزش (دلار)	مقدار (تن)	ارزش (دلار)	مقدار (تن)	ارزش (دلار)	مقدار (تن)	ارزش (دلار)
۱	موز	۱۷۲۱۹۶	۱۱۶۸۲۴۸۳۲	۰	۰	۱۰۹۸۷۳	۳۹۶۲۴۷۵۸	۶۲۴۷۷۸	۱۹۱۶۷۰۵۴۳
۲	هندو	۳۲۹۵۱۶	۱۶۲۰۸۰۹۱۳	۱۱۸۹۵۸۲	۳۰۱۰۵۰۲۲۷	۹۳۸۶۵۶	۲۱۶۱۷۷۶۱۳	۱۲۴۸۷۷۸	۴۴۳۹۰۱۳۲۵
۳	شکر	۴/۴	۱۴۱۱۸	۰	۰	۵۱	۱۳۱۳۷۴	۷۷۹۱۷	۱۱۴۰۱۳۷۸۶
۴	جای	۵۵۹۵۸	۱۳۳۹۳۲۵۹۶	۹۴۰۱	۲۷۵۷۶۴۱۷	۱۴۰۵۷	۳۲۴۲۵۶۰۶	۳۵۴۷	۱۱۴۰۱۰۴۰۸
۵	گندم	۲۲۳۹۲۷	۳۷۹۶۷۹۷۸۰	۵۹۴۱۹۳۷	۱۱۰۷۷۷۴۸۶۷	۶۷۷۱۰۸۳	۹۲۳۷۹۲۰۷۳	۱۸۹۳۴۶	۳۴۱۸۷۸۴۶
۶	ذرت	۷۶۷۵۵۲	۱۲۲۴۵۸۳۰۸	۱۵۱۰۰۲۸	۲۴۷۵۳۵۱۱۴	۱۷۱۱۷۴۶	۲۲۹۱۱۴۷۸۶	۲۶۸۳۴۰۷	۶۵۵۶۲۸۹۰
۷	برنج	۱۱۵۸۵۰۹	۷۹۷۹۶۱۵۲۴	۶۳۷۴۹۸	۲۴۵۵۸۳۹۰	۶۹۸۹۲۵	۱۹۰۱۲۰۱۸۴	۱۰۶۲۴۸۰	۴۲۷۴۵۶۸۵۱
۸	جو	۳۰۵۷۵۰	۳۷۷۱۱۸۵۹	۶۰۵۲۳۹	۱۰۳۷۷۱۶۴۲	۹۲۴۲۶۱	۱۲۸۶۵۶۲۰۷	۱۹۹۷۳۷	۶۹۴۵۸۶۳۳
۹	سویا	۰	۰	۰	۰	۴۶۹۶۳۱	۱۰۳۵۲۶۰۳۴	۱۲۶۸۹۶۰	۴۸۴۳۸۸۸۱۵۸
۱۰	کنجاله	۳۷۹۱۴۶	۱۳۲۵۳۸۷۴۰	۳۹۰۹۱۵	۱۴۰۵۱۶۵۶۹	۸۰۴۳۳۹	۱۸۷۵۴۱۸۳۳	۱۰۴۲۶۵۰	۳۴۰۴۷۳۱۶۱
۱۱	سویا	۵۲۱۵۸	۸۷۱۱۳۷۷۶	۴۰	۱۹۳۰۸۰	۳۸	۱۵۳۳۵۸	۱۵۰	۳۰۸۶۰۲
۱۲	کره	۲۴۶۷۹	۵۱۷۶۲۸۷۵	۷۶۵۷	۱۶۰۳۱۴۶۳	۸۸۹۱	۱۶۲۱۲۵۵۳	۳۸۵۸۰	۱۰۵۲۱۵۵۴
۱۳	انواع گوشت	۸۵۹۵۷	۱۵۶۱۸۸۲۶۵	۴۶۸۳۳	۱۰۵۷۶۱۵۹۶	۳۰۱۷۷	۶۴۴۱۹۷۷۱	۶۵۲۷۴	۱۸۷۲۵۶۲۱۶
۱۴	گوشت مرغ	۴۸۶۰۰	۶۲۷۷۹۹۰۳	۱۳۱۵۷	۲۰۴۵۶۱۲۷	۰	۰	۳۲۶۹۵	۵۴۴۴۵۰۷
۱۵	روغن	۶۸۳۹۱۳	۳۸۸۸۴۳۱۲۷	۶۰۴۹۲۴	۴۰۴۴۲۱۸۰۹	۹۷۶۳۱۷	۵۶۳۹۷۹۹۴۷	۱۲۳۰۸۵۵	۱۰۰۸۳۳۱۳۸۸

آمار واردات بخش کشاورزی از سال 1379 تا 1388

آمار هایی که در پی خواهد آمد، آمار کالاهای ثبت شده در گمرکات است و کالاهایی که به صورت قاچاق وارد کشور گردیده اند را در بر نمی گیرد.

محصولات کشاورزی: جمع کل مقدار واردات محصولات کشاورزی از نظر وزنی در سال 1379 مقدار 12586/4 هزار تن، در سال 1380 مقدار 13534/5 هزار تن، در سال 1381 مقدار 9528 هزار تن، در سال 1382 مقدار 7823 هزار تن، در سال 1383 مقدار 7844 هزار تن، در سال 1384 مقدار 8444 هزار تن، در سال 1385 مقدار 12741 هزار تن، در سال 1386 مقدار 10644 هزار تن، در سال 1387 مقدار 18921 هزار تن و در سال 1388 مقدار 19046 هزار تن بوده است.

محصولات صنایع غذایی: در دوره ده ساله (1379 تا 1388) جمع کل محصولات صنایع غذایی به این شرح بوده است: در سال 1379 مقدار 106/8 هزار تن، سال 1380 مقدار 64/5 هزار تن، سال 1381 مقدار 96/9 هزار تن، سال 1382 مقدار 96/1 هزار تن، سال 1383 مقدار 88/5 هزار تن، سال 1384 مقدار 197/5 هزار تن، سال 1385 مقدار 215/2 هزار تن، سال 1386 مقدار 288/5 هزار تن، سال 1387 مقدار 367/7 هزار تن و سال 1388 مقدار 403 هزار تن.

سموم و کودها: این البته همه واردات بخش کشاورزی نیست و سموم و کودها نیز در این بخش جای می گیرند. مقدار سموم وارداتی در دوره ده ساله 1379 تا 1388، با نوساناتی همراه بوده و از مقدار 15 هزار تن در سال 1379، به مقدار 12/8 هزار تن در سال 1388 رسیده است و نقطه اوج واردات سموم در دوره مزبور، در سال 1383 با مقدار 17/5 هزار تن بوده است. همچنین مقدار واردات کودها نیز در دوره ده ساله 1379 تا 1388، از نوساناتی برخوردار بوده است و از مقدار 1169/9 هزار تن در سال 1379، به مقدار 883/2 هزار تن در سال 1388 رسیده است و نقطه اوج واردات کودها در سال 1385 با مقدار 2507/7 هزار تن بوده است.

جمع کل محصولات وارداتی بخش کشاورزی (محصولات کشاورزی، محصولات صنایع غذایی، سموم، کودها): جمع کل محصولات وارداتی بخش کشاورزی در سال 1379 مقدار 13871/9 هزار تن بود که در سال 1388 به مقدار 20345 هزار تن رسیده است. نقطه اوج واردات کل محصولات بخش کشاورزی در سال 1387 با مقدار 20347/6 هزار تن بوده است.

ارزش واردات بخش کشاورزی:

از نظر ارزش، جمع کل واردات محصولات کشاورزی در سال 1379 مبلغ 2561/2 میلیون دلار، در سال 1380 مبلغ 2592/9 میلیون دلار، در سال 1381 مبلغ 2150 میلیون دلار، در سال 1382 مبلغ 2287 میلیون دلار، در سال 1383 مبلغ 2749 میلیون دلار، در سال 1384 مبلغ 2757 میلیون دلار، در سال 1385 مبلغ 4327 میلیون دلار، در سال 1386 مبلغ 4708 میلیون دلار، در سال 1387 مبلغ 9647 میلیون دلار و در سال 1388 مبلغ 8405 میلیون دلار بوده است.

از نظر ارزش، جمع کل واردات محصولات صنایع غذایی در سال 1379 مبلغ 57/8 میلیون دلار، در سال 1380 مبلغ 57/1 میلیون دلار، در سال 1381 مبلغ 208/6 میلیون دلار، در سال 1382 مبلغ 352/8 میلیون دلار، در سال 1383 مبلغ 386/7 میلیون دلار، در سال 1384 مبلغ 532/2 میلیون دلار، در سال 1385 مبلغ 640/3 میلیون دلار، در سال 1386 مبلغ 711/2 میلیون دلار، در سال 1387 مبلغ 767/5 میلیون دلار و در سال 1388 مبلغ 676 میلیون دلار بوده است.

جمع کل ارزش سموم وارداتی در دوره ده ساله 1379 تا 1388، از 122/8 میلیون دلار در سال 1379 به 87/9 میلیون دلار در سال 1388 رسید و نقطه اوج ارزش واردات سموم در سال 1383 با مبلغ 138/5 میلیون دلار بوده است. جمع کل ارزش کودهای وارداتی در دوره ده ساله 1379 تا 1388، از مبلغ 196 میلیون دلار در سال 1379 به مبلغ 406/4 میلیون دلار در سال 1388 رسید. نقطه اوج ارزش واردات کودها در سال 1387 با مبلغ 1046/2 میلیون دلار بوده است.

در میان گروه محصولات عمده کشاورزی که در دوره ده ساله 1379 تا 1388 وارد کشور شده اند، واردات میوه روند رو به رشد پر شتابی داشته است. به طوری که میزان واردات در سال 1379 مقدار 2/9 هزار تن به ارزش

1/9 میلیون دلار، در سال 1380 مقدار 116/9 هزار تن به ارزش 43/3 میلیون دلار، در سال 1381 مقدار 188/9 هزار تن به ارزش 90/3 میلیون دلار، در سال 1382 مقدار 290/1 هزار تن به ارزش 92/8 میلیون دلار، در سال 1383 مقدار 290/9 هزار تن به ارزش 94/5 میلیون دلار، در سال 1384 مقدار 575 هزار تن به ارزش 198/6 میلیون دلار، در سال 1385 مقدار 677 هزار تن به ارزش 215/7 میلیون دلار، در سال 1386 مقدار 865/2 هزار تن به ارزش 284/7 هزار تن، در سال 1387 مقدار 886 هزار تن به ارزش 303/2 میلیون دلار و در سال 1388 مقدار 1085 هزار تن به ارزش به ارزش 554 میلیون دلار بوده است. جمع کل میوه وارداتی در طول ده سال مورد بحث مقدار 4977/9 هزار تن به ارزش 1879 میلیون دلار بوده است. 13

قابل یادآوری است که قیمت محصولات کشاورزی و مواد غذایی در بازار های جهانی روند ثابتی ندارد و تغییرات آن بسته به شرایط و عوامل تاثیر گذار (مانند قیمت جهانی نفت، کاهش یا افزایش عرضه محصولات، کاهش یا افزایش تقاضا، وضعیت هزینه های حمل و نقل، عوامل طبیعی مانند بروز خشکسالی و سیل، و ...) روند افزایشی یا کاهشی دارد.

حمایت های حکومت از واردات

هر قدر حکومت جمهوری اسلامی حمایت لازم را از بخش کشاورزی و تولید به عمل نمی آورد، در مقابل چه در قانون گذاری و چه در اجراء، واردات را حمایت نموده است. از جمله در تعیین تعرفه ها که یکی از اهرم های کنترل و تنظیم واردات و حمایت از تولید محصولات کشاورزی و صنایع غذایی در کشور است، به طور معمول نرخ تعرفه ها به صورت یک جانبه به سود واردات تنظیم گردیده است. نگاهی به تعرفه برخی کالاها همچون شکر، شیر خشک، میوه، پنبه، چای، توتون، تنباکو و دام زنده؛ گواه این گفته است.

در خصوص تعیین سود بازرگانی برای محصولات کشاورزی وارداتی، اغلب مسئولین حکومتی رغبتی برای تعیین تعرفه هایی که محدودیت در راه واردات ایجاد نماید نداشته و ندارند. از جمله پیشنهادی در جلسه 290 مجلس ششم (9 بهمن 1381) در مورد موظف نمودن دولت وقت به تعیین سود بازرگانی جهت حمایت از تولیدات داخلی مطرح گردید که موافقان و مخالفان در مورد آن بحث نمودند. در بحث های صورت گرفته نکاتی وجود دارد که نگاهی به آن ها، تا حدودی دیدگاه مدافعان و مخالفان (که در اصل هیچ کدام به فکر مردم نیستند) را نسبت به منافع جامعه و وضعیت واردات نشان می دهد:

رضا عبداللہی .... این پیشنهادی که ما داریم، بحثی است با سود بازرگانی که در اختیار دولت است... " به منظور حمایت از محصولات کشاورزی دولت موظف است سود بازرگانی محصولات وارداتی کشاورزی را به گونه ای تعیین نماید که از تولیدات داخلی حمایت ... و (۱۰) درصد سود بازرگانی کالاهای مذکور را صرف ارتقاء کمی و کیفی محصولات فوق نماید."

ببینید همکاران! در تمام دنیا اتحادیه اروپا، کانادا و سایر کشورها از بخش کشاورزی شان حمایت می کنند. اینطور نیست که بازار خودشان را براحتی در اختیار سایر کشورها قرار دهند... ظرفیت و پتانسیل وجود دارد یک مقداری ما باید همت و اراده کنیم و ساز و کار و راهها را برای بخش کشاورزیمان فراهم کنیم که علاوه بر اینکه به خودکفایی خواهیم رسید، از واردات بی نیاز خواهیم شد، اشتغال فراوانی در این بخش می تواند بوجود بیاید که الان ما مشکل اشتغال را هم داریم، خوب، ما این کار را هم می توانیم بکنیم. چرا سالیانه سه، چهار میلیارد دلار ما برویم از خارج

محصولات کشاورزی وارد کنیم ... در کشور ژاپن هر کیلو برنجشان را (10) دلار قیمت گذاشته‌اند در صورتی که اگر شما در بازارهای جهانی ملاحظه بفرمایید، هر تن برنج حدود (۳۰۰)، (۴۰۰) دلار. یعنی کیلویی حدود (۰/۳) یا (۰/۴) دلار. برای چه چیز این کار را کرده‌اند؟ برای اینکه در کشور ژاپن معتقدند که بحث برنجشان با امنیت ملی‌شان پیوند و ارتباط دارد... من خواهم این است که همان حمایتی را که دولت محترم تا کنون از بخش صنعت و خودرو داشته، همین حمایت را از کشاورزان مظلوم و محروم این کشور انجام دهیم. هم تولید ما افزایش پیدا خواهد کرد و هم میزان اشتغال را ما در این بخش به راحتی می‌توانیم رشد دهیم. شما سالی (۷۰۰)، (۸۰۰) هزار شغلی که می‌خواهید ایجاد کنید، این با واردات سه، چهار میلیارد دلاری در سال ناسازگار است....

رجبعلی مزروعی (مخالف): ... همکاران عزیز توجه کنند که الان به رمز دفاع آقای عبداللہی از آن تذکری که دادند پی ببرند. چون این یک اصلحیه بر قانون تجمیع عوارض است. دقیقاً می‌خواهند قانون تجمیع عوارض را با این پیشنهاد اصلاح کنند و این از آقای عبداللہی بعید بود که دست به یک چنین اقدامی بزنند. ببینید عزیزان! ما در بحث قانون تجمیع عوارض وقتی که می‌گفتیم قانون خودرو را لغو نکنید و بگذارید آن درصدهای مالیات و عوارضی که طبق قانون مجلس در واقع تعیین شده برای دفاع و حمایت از صنعت باقی بماند، دوستان گفتند: خوب، ما این را بعنوان سود بازرگانی در اختیار دولت می‌گذاریم و فرض هم این است که دولت ... از طریق سود بازرگانی اقدامات لازم را برای حمایت از تولیدات داخلی اعم از بخش صنعت، خدمات و کشاورزی خواهد کرد. بنابراین، این که ما بیایم یک حکم جدیدی به دولت بدهیم، با آن چیزی که قبلاً ما تصویب کرده‌ایم، تناقض دارد... یک نکته دیگر هم جناب آقای عبداللہی می‌گویند. می‌گویند تا چه موقع ما بایستی واردات داشته باشیم؟ برادران و خواهران عزیز! امروزه در دنیا تراز بازرگانی یک کشور هست که راجع به اقتصاد آن کشور قضاوت می‌کند. ژاپن واردکننده ترین کشور دنیا به لحاظ اقتصادی است. همه مواد خام مورد نیازش را از دنیا وارد می‌کند، فرآوری و صادر می‌کند و تراز تجاریش مثبت می‌شود. اینکه ما بیایم فقط نسبت به واردات حساسیت نشان دهیم مشکلی را از کشور حل نمی‌کند. اگر کشور، کشور تولیدی باشد، هم واردات و هم صادراتش افزایش پیدا می‌کند و در همه محصولات این اتفاق می‌افتد و فراموش نکنیم در مورد محصولات کشاورزی هم به هر حال ما باید بتوانیم در شرایط رقابت جهانی زندگی کنیم و راجع به محصولات کشاورزی هم نمی‌شود فقط بطور یکطرفه این موضوع را پیش برد....

مرتضی شایسته (موافق): ... تمام کشورهای دنیا که در بخش کشاورزی حرف برای گفتن دارند، کشورهایی هستند که به صادراتشان سوبسید می‌دهند. در کشور ما سیاست در بخش کشاورزی درست (۱۸۰) درجه برعکس است. یعنی ما می‌ایم محصولات غذایی مردم را وارد مملکت می‌کنیم، با قیمت ارزان به دست مصرف کننده می‌دهیم و سازمان حمایت از مصرف کننده فقط تمام... کشورهایی که در صنعت هم پیشرفت کرده‌اند، ابتدای امر به کشاورزی‌شان توجه کرده‌اند و از درجه کشاورزی و کانال کشاورزی به یک صنعت پیشرفته‌ای در دنیای کنونی دست پیدا کرده‌اند ولی الان برای حفظ و حمایت از تولیدات داخلی خودشان، می‌آیند به صادراتشان کمک می‌کنند... ما برنج وارد می‌کنیم، با قیمت ارزان به مصرف کننده می‌دهیم. شکر وارد می‌کنیم (انبارها پر شکر است) مسائل الیاف مصنوعی و پنبه، پنبه کار را زمین می‌زنیم. بخش چای، چایکار را زمین می‌زنیم. اینها یک واقعیت تلخی است که در مملکت ما وجود دارد... مگر گندمی که به دست مملکت ما و کشورهای محتاجی مثل ما می‌آید، تنی (۱۸۰) تا (۲۰۰) دلار می‌دهند، واقعاً این قیمت از کشاورز خودشان می‌خرند؟ هرگز! از کشاورز خودشان (۳۰۰)، (۴۰۰) دلار می‌خرند ولی به ما ارزانتر می‌دهند تا تولیدکننده خودشان زمین نخورد. بنابراین آن چه که ما بیایم سود بازرگانی به واردات محصولات

کشاورزی خودمان اختصاص دهیم و این دریافتی را در اختیار وزارتخانه مربوطه آن قرار دهیم که در رابطه با کیفیت و کمیت محصولات کشاورزی صادراتی ما هزینه کنند، این به صورت مستقیم و غیر مستقیم به بخش کشاورزی ما کمک می‌کند....

محسن صفایی فراهانی (مخبر کمیسیون تلفیق) (مخالف) : من فکر می‌کنم حمایت از بخشهای مختلف اقتصادی کار خوبی است، ولی اگر قرار باشد که همه این حمایتها را در بخشهای بودجه‌ای بخواهیم بیاوریم، همه بودجه پاره پاره می‌شود، ضمن اینکه من توجه همکاران محترم را به استدلالی که همین مجلس حدود (۲) ماه پیش می‌کرد جلب می‌کنم که می‌گفتیم دولت توانایی تشخیص دارد و اجازه بدهیم سود بازرگانی را دولت انجام بدهد و در مورد کالاهای دیگر صنعتی شدیداً رد کردیم. الان می‌خواهیم دو مرتبه سود بازرگانی را در قانون بودجه، بخشی از آنرا علامتگذاری کنیم... ضمن اینکه اضافه کردن این بخش اگر منظور کالاهای اساسی است که صحبت‌های موافقین بود، کالاهای اساسی سود بازرگانی ندارد، یعنی ما از گندم و برنج وارداتی سود بازرگانی نمی‌گیریم، ولی اگر منظور کالاهای دیگر است که سود بازرگانی آن را اضافه کنیم، یعنی در معنا قیمت واردات را ما عملاً داریم (۱۰) درصد اضافه می‌کنیم... کمیسیون باتوجه به اینکه در لایحه تجمیع عوارض کلاً با مواردی که پیش آمد مخالف بود، تقاضا می‌کنیم مجلس محترم هم به این پیشنهاد رأی ندهند.

تاجگردون (معاون امور مجلس و استانیهای سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور) : ببینید!... این طور نیست که در لایحه دولت توجه لازم نشده، این مکانیزم اخذ عوارض یا مابه‌التفاوت یا سود بازرگانی که دولت، یعنی مجلس تنظیم کرده و در اختیار دولت گذاشته، در ارتباط با بخش کشاورزی به این شکل هاست یعنی حمایت دولت از محصولات کشاورزی یا توسط سود بازرگانی صورت می‌گیرد یا با اخذ مابه‌التفاوت است و یا حمایت از طریق قیمت تضمینی کالاهاست که این (۳) تا را الان شما در سیاستهای دولت می‌بینید. در همین بودجه هم آثارش را می‌بینید... اگر سود بازرگانی و مابه‌التفاوت موجود منظور جناب آقای عبداللهی است که ما سود بازرگانی و مابه‌التفاوت موجودی که الان داریم می‌گیریم، در این بودجه برای آن خرج گذاشتیم. سود بازرگانی به خزانه کشور واریز می‌شود و از طریق خزانه کشور هم صرف هزینه‌های عمومی دولت می‌شود که یکی از هزینه‌های عمومی دولت بودجه بخش کشاورزی است که (۳۶۰) میلیارد تومان در جاری عمرانی است. اگر مابه‌التفاوت [است] به استناد بند "ب" ماده (۴۶) قانون برنامه داریم می‌گیریم باز هم مکانیزم آن مشخص است، یا خرج یارانه همین بخش خواهد شد یا مکانیزمی است که دیگر در خود قانون هم مشخص کرده است. پس تا این حد سود بازرگانی و مابه‌التفاوتی که قانون مشخص کرده ما تعرفه‌هایمان مشخص است، عددهای درآمدی آن هم مشخص است و گذاشته شده. پس اگر منظور این است که این وضعیت را تعیین بکنیم، بنظر ما این پیشنهاد عملی نیست چون معادل این عددی که (۱۰) درصد آقای سلیمانی تذکر دادند باید از هزینه‌های دولت کم بشود و به این بخش اضافه بشود این یک نکته.

اگر منظورشان این است که افزایش جدیدی صورت بگیرد، اجازه بدهید از طریق مابه‌التفاوت این کارها انجام بشود، مکانیزمش را مابه‌التفاوت را هم ماده (۴۶) قانون برنامه مشخص کرده که به چه روش عمل می‌شود و چگونه هم حمایت بشود. این که بگوییم بر واردات این نوع کالای کشاورزی مالیات بگیریم این دو اثر دارد :

- ۱ - این که موجب می‌شود قیمت کالای وارداتی ما افزایش پیدا کند.
- ۲ - به دلیل کاهش عرضه کالا در کشور موجب می‌شود قیمت کالا بالا برود.

یعنی در هر صورت ما با افزایش قیمت فرآورده‌های کشاورزی مواجه خواهیم شد. لذا دولت خواهش می‌کند که به این پیشنهاد رأی ندهید.

منشی: بمنظور حمایت از محصولات کشاورزی دولت موظف است سود بازرگانی محصولات وارداتی کشاورزی را به گونه‌ای تعیین نماید که از تولیدات داخلی حمایت کند.

رئیس - موافقین قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) به اتفاق آراء همکارانمان تصویب شد. "14"

همان طور که در گفته‌ها مشخص است، انگیزه پیشنهاد دهنده، حفظ امنیت رژیم است و انگیزه مخالفان، حمایت از واردکنندگان و دوستانشان در دولت. چنان که یکی بدون در نظر گرفتن شرایط و امکانات و توانمندی‌ها، دو کشور ایران و ژاپن را با هم مقایسه می‌کند و می‌گوید: این که ما بیاییم فقط نسبت به واردات حساسیت نشان دهیم مشکلی را از کشور حل نمی‌کند. دیگری و نیز نماینده دولت می‌گویند: اگر سود بازرگانی را اضافه کنیم، قیمت کالاهای وارداتی را اضافه کرده ایم و این جا یک نکته را به خوبی روشن نموده اند و آن این که واردکننده در هر شرایطی باید حداکثر سود ممکن را دریافت نماید و هر گونه افزایش بهای کالاهای وارداتی، بایستی از مصرف‌کننده دریافت شود.

تخفیفات و معافیت های گمرکی: در یکی از متون منتشر شده توسط دیوان محاسبات به نقش تعرفه سود بازرگانی کالاهای وارداتی در درآمدهای دولت و وضعیت واردات چنین اشاره شده است: "قوانین و مقررات مختلف در خصوص اعطای تخفیفات و معافیت های گمرکی، مانع تحقق قسمت بزرگی از درآمدهای گمرکی دولت می‌گردد. به رغم احکام قانونی در خصوص افزایش درآمدهای گمرکی، عزم دولت در این رابطه مشهود نمی‌باشد. طبق بند (ح) تبصره (2) قانون بودجه سال 1386، دولت موظف شد "تعرفه سود بازرگانی کالاهای وارداتی را به گونه ای تعیین نماید که نرخ تعرفه موثر این کالاها معادل دو واحد درصد بیشتر از عملکرد سال 1385 باشد" که عدم اجرای آن موجب عدم وصول حداقل هشت هزار (8000) میلیارد ریال از درآمدهای گمرکی کشور گردیده و با توجه به روند وصول درآمدهای گمرکی، تحقق اهداف ماده 2 برنامه چهارم توسعه (بند الف ماده 2 قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی: به منظور برقراری انضباط مالی و بودجه ای در طی سال های برنامه، دولت مکلف است سهم اعتبارات هزینه ای تامین شده از محل درآمدهای غیرنفتی دولت را به گونه ای افزایش دهد که تا پایان برنامه چهارم اعتبارات هزینه ای دولت به طور کامل از طریق درآمدهای مالیاتی و سایر درآمدهای غیرنفتی تامین گردد). بعید به نظر می‌رسد. اقدامات اخیر دولت در خصوص کاهش تعرفه برخی کالاها که با شعار حمایت از مصرف‌کنندگان صورت می‌گیرد، در نهایت منجر به تسهیل روند واردات و افزایش حجم کالاهای مصرفی وارداتی در سال های اخیر گردیده، قسمت عمده ای از درآمدهای ارزی کشور صرف واردات انواع مواد مصرفی گردیده در حالی که کشور از مشکلات زیربنایی عدیده ای در رنج می‌باشد. در این میان متضررین اصلی مصرف‌کنندگان و مردم بوده و منافع حاصل به جیب عده معدودی واردکننده که به صورت تقریباً انحصاری واردات اکثر کالاها را در اختیار دارند می‌رود. "15 البته مسایل مربوط به گمرک، بسیار بیش از این هاست و خود نوشته مستقلی می‌طلبد.

تعیین تعرفه در راستای منافع سیاسی و امنیتی حکومت: برخی مواقع تعرفه های گمرکی به عنوان ابزاری برای جلب همکاری های سیاسی و امنیتی تبدیل می‌شود و حکومت در ازای پایین نگاه داشتن تعرفه ها و واگذاشتن بخشی از

بازار، همکاری کشورهای دیگر را برای مقابله با مخالفین سیاسی خود به دست می آورد. نمونه ای از این گونه اقدامات را می توان در تعیین نرخ تعرفه "نارنگی" وارداتی از کشور پاکستان دید. رسانه های ایران (در ابتدای آبان 1388) به نقل از روزنامه پاکستانی "داون" نوشتند که هفته پیش از آن دولت ایران تعرفه واردات نارنگی پاکستانی را از 400 دلار در هر تن به 1300 دلار در هر تن افزایش داده بود که این موضوع باعث نگرانی باغداران و صادرکنندگان پاکستانی شده بود زیرا فصل برداشت نارنگی در پاکستان از آبان ماه آغاز می گردد. بنا به اعلام شرکت توسعه و صادرات باغی پاکستان، وزارت امور خارجه پاکستان با مقامات ایرانی رایزنی نمود و در نهایت دولت ایران از تصمیم خود برای افزایش سه برابری تعرفه منصرف شد و پذیرفت که تعرفه واردات نارنگی را به همان 400 دلار در هر تن برگرداند. به نوشته روزنامه مزبور، اقدامات تروریستی که توسط عوامل نفوذی از خاک پاکستان در استان سیستان و بلوچستان ایران انجام می شود بر روابط اقتصادی دو طرف سایه افکننده است و تحلیلگران معتقدند چنانچه اسلام آباد همکاری موثری با تهران در زمینه سرکوب گروه های تروریستی در این منطقه نشان ندهد سطح همکاری های اقتصادی دو کشور متاثر خواهد شد.... 16

حمایت مالی از واردکنندگان: حمایت از واردات و واردکنندگان فقط در تعیین تعرفه های بازرگانی نیست و موارد دیگری را نیز در بر می گیرد که از آن جمله می توان به تخصیص تسهیلات برای واردات نام برد. در حالی که کشاورزان خرده پا و بی پناه برای دریافت وام جهت انجام فعالیت های عادی خود برای گذران زندگی، با مشکلات متعدد و زمان بزی رو به رو هستند، وارد کنندگان ثروتمند مورد عنایت ویژه سیستم بانکی هستند و وام های کلانی برای واردات محصولات غیرضروری دریافت می کنند. 17 از جمله برای واردات میوه که از کشورهای مختلف و متعددی چون: چین، ترکیه، مصر، هندوستان، شیلی، ایتالیا، پاکستان و ... وارد و در بازارهای داخلی عرضه می شود، واردکنندگان وام دریافت می کنند در حالی که اگر حمایت لازم از بخش تولید به عمل آید، امکان تولید بسیاری از محصولات و از جمله میوه با شرایط و قیمت مناسب، در کشور وجود دارد. اما این اتفاق نمی افتد و تولید همچنان مورد بی مهری است. همچنین با اصلاح شرایط بازار و از جمله سیستم های توزیع، می توان انواع میوه را با قیمت مناسب به دست مصرف کننده رساند که مجموع این فعالیت ها، سود هر دو گروه تولید کننده و مصرف کننده را در پی خواهد داشت. ولی در جمهوری اسلامی چنین نبوده و نخواهد شد زیرا مافیای مربوطه نمی خواهد و نمی گذارد. به گفته دست اندرکاران بازار میوه، به علت واردات گسترده برخی محصولات باغی به کشور، میوه های داخلی بازار خود را تا حدودی از دست داده اند و این امر فروش محصولات مزبور را تهدید می کند. 18

قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی: در تاریخ 1389/4/23 قانونی تحت عنوان "قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی که به صورت طرح به مجلس شورای اسلامی رژیم ارائه شده بود، به تصویب رسید و پس از تایید شورای نگهبان، در 1389/5/24 توسط رییس جمهور رژیم برای اجرا ابلاغ گردید. در ماده شانزدهم این قانون، به امر واردات محصولات کشاورزی پرداخته شد و از جمله وزارت جهاد کشاورزی به عنوان مرجع صدور مجوزهای لازم برای واردات کلیه کالاها و یا محصولات بخش کشاورزی تعیین گردید:

"ماده 16- از تاریخ تصویب این قانون، وزارت بازرگانی و سایر اشخاص حقیقی و حقوقی اعم از دولتی و غیردولتی قبل از واردات کالاها و یا محصولات بخش کشاورزی (اعم از خام و یا فرآوری شده) و یا مواد اولیه غذایی مورد نیاز صنایع غذایی و تبدیلی موظفند از وزارت جهاد کشاورزی مجوز لازم را اخذ نمایند. همچنین دولت مکلف است

به منظور حمایت از تولیدات داخلی، برای واردات کلیه کالاها و محصولات بخش کشاورزی تعرفه موثر وضع نماید به گونه‌ای که نرخ مبادله همواره به نفع تولیدکننده داخلی باشد.

تبصره 1- واردات نهاده‌های تولید بخش کشاورزی (از قبیل بذر، نهال، کود و سم) با هماهنگی و اخذ مجوز وزارت جهاد کشاورزی از اعمال تعرفه موثر مستثنی می‌باشد.

تبصره 2- مسئولیت انتخاب ابزار تعرفه‌ای، تعیین سهمیه مقداری، زمان ورود و مقدار تعرفه برای کالاهای کشاورزی و فرآورده‌های غذایی با وزارت جهاد کشاورزی خواهد بود. 19

با وضع قانون بهره‌وری کشاورزی، وزارت جهاد کشاورزی موظف شد تا در مورد افزایش تولید و بهره‌وری بخش کشاورزی، اقدامات لازم را انجام دهد. از این رو مقرر گردید که نیاز سالانه اقلام کشاورزی مورد نیاز توسط وزارت بازرگانی تعیین گردد و به وزارت جهاد کشاورزی اعلام شود. سپس وزارت جهاد کشاورزی در مورد محصولاتی که تولید داخلی تکافوی تامین نیازهای مصرف کشور را ننماید، مجوز ثبت سفارش کالا را صادر نماید. اگر چه براساس قانون برنامه چهارم ممنوعیتی برای واردات وجود نداشت و تنها ابزارهای تعرفه‌ای اجازه می‌داد کالایی وارد شود یا نشود، اما بر اساس قانون بهره‌وری محصولات کشاورزی، قرار بر این شد که وزارت بازرگانی در مورد هر محصول، به وزارت جهاد کشاورزی اعلام نیاز کند و وزارت جهاد کشاورزی مکلف گردید به واردات محصولاتی مجوز بدهد که تولید داخلی پاسخگوی میزان نیاز کشور نباشد. 20

اعلام ممنوعیت واردات 49 محصول کشاورزی: در راستای اجرای مفاد ماده قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی، وزیر جهاد کشاورزی (در 1389/6/17) طی نامه‌ای به وزیر بازرگانی ممنوعیت واردات 49 محصول کشاورزی را برای اجرا اعلام کرد. در نامه مزبور اعلام شده بود که از تاریخ نامه، ثبت سفارش برای واردات اقلامی چون توت فرنگی، گلابی، برگه آلو، بادام آمریکایی، پیاز، سیر، سیب زمینی و انواع میوه‌ها از جمله سیب فرانسوی، گلابی چینی و پرتقال مصری، انواع شیر خشک صنعتی و فرآورده‌های لبنی (به جز کره)، کمپوت، کنسرو، رب انار، رب گوجه فرنگی، اسانس و کنسرواترهای میوه تا اطلاع بعدی صادر نشود و واردات اقلام یادشده در زمان مناسب و در صورت نیاز بازار انجام گیرد. همچنین با توجه به قرار داشتن در فصل برداشت برنج، در صورت نیاز به ذخیره سازی برنج، خرید از محل تولید داخل انجام گیرد و برای تامین کسری، واردات برنج پس از آذر ماه و اعلام وزارت جهاد کشاورزی انجام شود. 21

عدم ابلاغ ممنوعیت واردات 49 محصول کشاورزی به گمرک: مدیرکل دفتر واردات گمرک (در 1389/6/21) گفت: هنوز بخشنامه‌ای مبنی بر ممنوعیت واردات 49 محصول کشاورزی و توقف موقتی واردات برنج به گمرک ابلاغ نشده است. ابلاغیه آن از طریق وزارت بازرگانی باید انجام شود. اگر این بخشنامه ابلاغ شود، گمرک ایران نیز آن را به سایر گمرکات ابلاغ خواهد کرد. ثبت سفارش محصول توسط وزارت بازرگانی انجام می‌شود و تنها واردات آن از طریق گمرک انجام می‌شود. 22

تهیه فهرست محصولات کشاورزی که واردات آن‌ها ممنوع است: در 1389/6/24، مدیرکل دفتر حمایت از سرمایه گذاری کارآفرینی و توسعه تجارت کشاورزی از تهیه لیست جدید ممنوعیت واردات بیش از 400 محصول کشاورزی

خبر داد و گفت: واردات این محصولات کشاورزی فعلا ممنوع خواهد بود و شرایط و حقوق ورودی جدید پس از اعلام وزیر جهاد کشاورزی به وزارت بازرگانی ابلاغ می‌شود. فهرست این 400 قلم کالای کشاورزی امروز چهارشنبه به امضای صادق خلیلیان وزیر جهاد کشاورزی می‌رسد. تمامی اقلام این فهرست، مواد غذایی هستند و فهرست اقلام مشترک میان وزارت جهاد کشاورزی و وزارت صنایع و معادن در جلسه مشترک میان این دو وزارتخانه نهایی می‌شود. وی تشکیل ستاد ویژه در وزارت جهاد کشاورزی خبر داد و تصریح کرد: این ستاد با دستور وزیر جهاد کشاورزی در معاونت برنامه ریزی و دفتر حمایت از سرمایه گذاری کارآفرینی و توسعه تجارت کشاورزی برای تعیین شرایط جدید واردات در صورت نیاز و حقوق ورودی محصولات کشاورزی تشکیل شده است. تمامی معاونت های تخصصی، نمایندگان وزارت بازرگانی و صنایع و معادن و دیگر دستگاه های اجرایی مرتبط با این موضوع در این ستاد حضور دارند. 23

فهرست کالاها و محصولات کشاورزی که ورود آن ها ممنوع گردید: در راستای اجرای مفاد ماده 16 قانون افزایش بهره وری محصولات کشاورزی و منابع طبیعی، در 1389/6/30 وزارت جهاد کشاورزی فهرست جدیدی از هشتاد ردیف تعرفه شامل 323 قلم از کالاها و محصولات کشاورزی به همراه شرایط واردات را به منظور اجرایی شدن آن، به وزیر بازرگانی اعلام نمود.

جزئیات فهرست مزبور چنین است:

- 1- اسب، الاغ، قاطر و استر زنده (کلیه تعرفه های ذیل آن)- با اخذ مجوز قبلی واردات از وزارت جهاد کشاورزی
- 2- حیوانات زنده از نوع گاو (کلیه تعرفه های ذیل آن)- با اخذ مجوز قبلی واردات از وزارت جهاد کشاورزی
- 3- حیوانات زنده از نوع گوسفند و بز (کلیه تعرفه های ذیل آن)- با اخذ مجوز قبلی واردات از وزارت جهاد کشاورزی
- 4- مرغ، خروس، اردک، غاز، بوقلمون و مرغ شاخدار، زنده از نوع خانگی (کلیه تعرفه های ذیل آن)- با اخذ مجوز قبلی واردات از وزارت جهاد کشاورزی
- 5- سایر حیوانات زنده - با اخذ مجوز قبلی واردات از وزارت جهاد کشاورزی
- 6- گوشت حیوانات از نوع اسب، الاغ، قاطر یا استر، تازه یا سرد کرده یا منجمد- تا اطلاع ثانوی ثبت سفارش انجام نشود
- 7- احشاء خوراکی حیوانات از نوع گاو، گوسفند، بز، اسب (کلیه تعرفه های ذیل آن)- تا اطلاع ثانوی ثبت سفارش انجام نشود
- 8- سایر گوشتها و احشاء خوراکی، تازه، سرد کرده یا منجمد (کلیه تعرفه های ذیل آن)- تا اطلاع ثانوی ثبت سفارش انجام نشود
- 9- گوشت و احشاء خوراکی نمک زده .. (کلیه تعرفه های ذیل آن)- تا اطلاع ثانوی ثبت سفارش انجام نشود
- 10- ماهی زنده (کلیه تعرفه های ذیل آن)- با اخذ مجوز قبلی واردات از وزارت جهاد کشاورزی
- 11- شیر و خامه شیر، غلیظ نشده (کلیه تعرفه های ذیل آن) - تا اطلاع ثانوی ثبت سفارش انجام نشود
- 12- مواد اولیه شیر خشک اطفال (پایه) حاوی چربی گیاهی - مطابق بند 48 فهرست نامه شماره 20/23818 مورخ 89/6/15 جزو موارد استثنا اعمال شود

- 13- دوغ، شیر و خامه بسته بندی شده، ماست، کفیر و ... به استثنای فرآورده های مخصوص تغذیه کودکان شیرخوار تحت ردیف تعرفه های 04031010 و 04039010 - تا اطلاع ثانوی ثبت سفارش انجام نشود
- 14- آب پنیر، حتی غلیظ شده و ... (کلیه تعرفه های ذیل آن)- تا اطلاع ثانوی ثبت سفارش انجام نشود
- 15- کره بسته بندی به صورت بسته های 500 گرمی و کمتر - تا اطلاع ثانوی ثبت سفارش انجام نشود
- 16- کره بسته بندی شده به صورت بسته های بیش از 500 گرم -با اخذ مجوز قبلی واردات از وزارت جهاد کشاورزی
- 17- خمیرهای لبنی برای مالیدن روی نان - تا اطلاع ثانوی ثبت سفارش انجام نشود
- 18- سایر- تا اطلاع ثانوی ثبت سفارش انجام نشود
- 19- پنیر و کشک (کلیه تعرفه های ذیل آن)- تا اطلاع ثانوی ثبت سفارش انجام نشود
- 20- تخم پرندگان با پوست تازه و ... (کلیه تعرفه های ذیل آن) - با اخذ مجوز قبلی واردات از وزارت جهاد کشاورزی و شماره تعرفه //// (سایر) مطابق ردیف 6 مندرج در نامه شماره 020/23828 مورخ 89/6/15 اعمال شود
- 21- محصولات خوراکی که منشا حیوانی دارد و ... (کلیه تعرفه های ذیل آن) - با اخذ مجوز قبلی واردات از وزارت جهاد کشاورزی
- 22- روده، بادکنک و شکمبه و ... - تا اطلاع ثانوی ثبت سفارش انجام نشود
- 23- پوست و سایر اجزای پرندگان (کلیه تعرفه های ذیل آن)- با اخذ مجوز قبلی واردات از وزارت جهاد کشاورزی
- 24- استخوان، استخوان توی شاخ و ... (کلیه تعرفه های ذیل آن)- با اخذ مجوز قبلی واردات از وزارت جهاد کشاورزی
- 25- عاج، کاسه لاک پشت و .. (کلیه تعرفه های ذیل آن) - تا اطلاع ثانوی ثبت سفارش انجام نشود
- 26- مرجان و مواد مشابه ... - تا اطلاع ثانوی ثبت سفارش انجام نشود
- 27- عنبر خاکستری و ... - با اخذ مجوز قبلی واردات از وزارت جهاد کشاورزی
- 28- محصولات حیوانی که در جای دیگر و ... (کلیه تعرفه های ذیل آن) - با اخذ مجوز قبلی واردات از وزارت جهاد کشاورزی
- 29- انواع پیاز گل، ... (کلیه تعرفه های ذیل آن) - با اخذ مجوز قبلی واردات از وزارت جهاد کشاورزی
- 30- سایر نباتات زنده و ... (کلیه تعرفه های ذیل آن)- با اخذ مجوز قبلی واردات از وزارت جهاد کشاورزی
- 31- گل و غنچه گل و .. (کلیه تعرفه های ذیل آن) - با اخذ مجوز قبلی واردات از وزارت جهاد کشاورزی
- 32- شاخ و برگ و ... (کلیه تعرفه های ذیل آن)- با اخذ مجوز قبلی واردات از وزارت جهاد کشاورزی
- 33- گوجه فرنگی، تازه یا سرد کرده - تا اطلاع ثانوی ثبت سفارش انجام نشود
- 34- کلم، گل کلم و ... (کلیه تعرفه های ذیل آن) - تا اطلاع ثانوی ثبت سفارش انجام نشود

- 35- کاهو و کاسنی و ... (کلیه تعرفه های ذیل آن) - تا اطلاع ثانوی ثبت سفارش انجام نشود
- 36- هویج ، شلغم و ... (کلیه تعرفه های ذیل آن) - تا اطلاع ثانوی ثبت سفارش انجام نشود
- 37- خیار و خیار ترشی و ... - تا اطلاع ثانوی ثبت سفارش انجام نشود
- 38- سبزیجات غلافدار و ... (کلیه تعرفه های ذیل آن) - با اخذ مجوز قبلی واردات از وزارت جهاد کشاورزی
- 39- سایر سبزیجات تازه و ... (کلیه تعرفه های ذیل آن) - با اخذ مجوز قبلی واردات از وزارت جهاد کشاورزی
- 40- سبزیجات نپخته و پخته شده در آب (کلیه تعرفه های ذیل آن) - با اخذ مجوز قبلی واردات از وزارت جهاد کشاورزی
- 41- سبزیجات محفوظ شده و ... (کلیه تعرفه های ذیل آن) - با اخذ مجوز قبلی واردات از وزارت جهاد کشاورزی
- 42- سبزیجات خشک شده و ... (کلیه تعرفه های ذیل آن) - با اخذ مجوز قبلی واردات از وزارت جهاد کشاورزی
- 43- سبزیجات غلافدار خشک ... (کلیه تعرفه های ذیل آن) - با اخذ مجوز قبلی واردات از وزارت جهاد کشاورزی
- 44- ریشه مانیوک و ... (کلیه تعرفه های ذیل آن) - با اخذ مجوز قبلی واردات از وزارت جهاد کشاورزی
- 45- خربزه و همانند و ... (کلیه تعرفه های ذیل آن) - تا اطلاع ثانوی ثبت سفارش انجام نشود
- 46- آرد، زیره و ... (کلیه تعرفه های ذیل آن) - با اخذ مجوز قبلی واردات از وزارت جهاد کشاورزی
- 47- سبوس و ... (کلیه تعرفه های ذیل آن) - با اخذ مجوز قبلی واردات از وزارت جهاد کشاورزی
- 48- تفاله نشاسته سازی و ... (کلیه تعرفه های ذیل آن) - با اخذ مجوز قبلی واردات از وزارت جهاد کشاورزی
- 49- مواد نباتی و تفاله های نباتی و ... (کلیه تعرفه های ذیل آن) - با اخذ مجوز قبلی واردات از وزارت جهاد کشاورزی
- 50- فرآورده ها از انواعی ... (کلیه تعرفه های ذیل آن) - با اخذ مجوز قبلی واردات از وزارت جهاد کشاورزی
- 51- سورکوم دانه ای - با اخذ مجوز قبلی واردات از وزارت جهاد کشاورزی
- 52- گندم سیاه، ارزن و ... (کلیه تعرفه های ذیل آن) - با اخذ مجوز قبلی واردات از وزارت جهاد کشاورزی
- 53- آرد گندم و ... - با اخذ مجوز قبلی واردات از وزارت جهاد کشاورزی
- 54- بادام زمینی و ... (کلیه تعرفه های ذیل آن) - با اخذ مجوز قبلی واردات از وزارت جهاد کشاورزی
- 55- کپرا..... - با اخذ مجوز قبلی واردات از وزارت جهاد کشاورزی
- 56- دانه کتان - با اخذ مجوز قبلی واردات از وزارت جهاد کشاورزی
- 57- دانه خردل - با اخذ مجوز قبلی واردات از وزارت جهاد کشاورزی
- 58- دانه بزرگ - با اخذ مجوز قبلی واردات از وزارت جهاد کشاورزی

- 59- سایر - با اخذ مجوز قبلی واردات از وزارت جهاد کشاورزی
- 60- دانه، میوه، نطفه برای کشت (کلیه تعرفه های ذیل آن) - با اخذ مجوز قبلی واردات از وزارت جهاد کشاورزی
- 61- روغن سویا و ... (کلیه تعرفه های ذیل آن) - با اخذ مجوز قبلی واردات از وزارت جهاد کشاورزی
- 62- روغن بادام زمینی (کلیه تعرفه های ذیل آن)- با اخذ مجوز قبلی واردات از وزارت جهاد کشاورزی
- 63- روغن زیتون (کلیه تعرفه های ذیل آن) - با اخذ مجوز قبلی واردات از وزارت جهاد کشاورزی
- 64- سایر روغن ها...- با اخذ مجوز قبلی واردات از وزارت جهاد کشاورزی
- 65- روغن نخل ... (کلیه تعرفه های ذیل آن) - با اخذ مجوز قبلی واردات از وزارت جهاد کشاورزی
- 66- روغن دانه آفتابگردان... (کلیه تعرفه های ذیل آن) - با اخذ مجوز قبلی واردات از وزارت جهاد کشاورزی
- 67- روغن نارگیل ... - با اخذ مجوز قبلی واردات از وزارت جهاد کشاورزی
- 68- روغن کلزا و ... (کلیه تعرفه های ذیل آن) - با اخذ مجوز قبلی واردات از وزارت جهاد کشاورزی
- 69- سایر چربی ها و ... (کلیه تعرفه های ذیل آن) - با اخذ مجوز قبلی واردات از وزارت جهاد کشاورزی
- 70- چربی ها و روغن های حیوانی (کلیه تعرفه های ذیل آن)- تا اطلاع ثانوی ثبت سفارش انجام نشود
- 71- سوسیس... - تا اطلاع ثانوی ثبت سفارش انجام نشود
- 72- سایر فرآورده ها و ... (کلیه تعرفه های ذیل آن)- تا اطلاع ثانوی ثبت سفارش انجام نشود
- 73- عصاره و شیره گوشت و ... - تا اطلاع ثانوی ثبت سفارش انجام نشود
- 74- فرآورده های کنسروماهی ....(کلیه تعرفه های ذیل آن) - تا اطلاع ثانوی ثبت سفارش انجام نشود
- 75- قشرداران صدف داران (کلیه تعرفه های ذیل آن) - تا اطلاع ثانوی ثبت سفارش انجام نشود
- 76- موم های نباتی... (کلیه تعرفه های ذیل آن)- با اخذ مجوز قبلی واردات از وزارت جهاد کشاورزی
- 77- سبزیجات و میوه ها ... (کلیه تعرفه های ذیل آن) - تا اطلاع ثانوی ثبت سفارش انجام نشود
- 78- گوجه فرنگی آماده ... (کلیه تعرفه های ذیل آن) - تا اطلاع ثانوی ثبت سفارش انجام نشود
- 79- قارچ و دنبلان زمینی... (کلیه تعرفه های ذیل آن) - تا اطلاع ثانوی ثبت سفارش انجام نشود
- 80- سایر سبزیجات ....(کلیه تعرفه های ذیل آن) - تا اطلاع ثانوی ثبت سفارش انجام نشود. **24**
- لغو ممنوعیت واردات گوشت و برخی محصولات دام و طیور:** در تاریخ 1389/8/4، وزارت جهاد کشاورزی در نامه ای به وزارت بازرگانی، ممنوعیت واردات گوشت و برخی محصولات دام و طیور را لغو کرد. بر اساس نامه یاد شده، ممنوعیت واردات گوشت حیوانات از نوع گاو؛ تازه یا سرد کرده و منجمد، گوسفند یا بز تازه؛ سرد کرده یا

منجمد، گوشت بریده نشده به صورت قطعات تازه یا سردکرده از نوع مرغ و خروس، گوشت بریده نشده به صورت قطعات منجمد از نوع مرغ و خروس، جوجه یک روزه تخم گذار، تخم مرغ خوراکی و عسل طبیعی، لغو شد. **25**

دلایل لغو اجرای ماده 16 قانون بهره‌وری کشاورزی: یک مقام آگاه (به گفته منابع خبری)، در اسفند 1389 درباره لغو اجرای ماده 16 قانون بهره‌وری کشاورزی، گفت: با توجه به شرایط حساس بازار مبنی بر کنترل دقیق و تامین به موقع نیاز مردم، خشکسالی در بسیاری از استان‌های کشور و به تبع آن کاهش تولید محصولات کشاورزی و در نهایت افزایش قیمت مواد غذایی در بسیاری از بازارهای دنیا از ماه‌ها قبل، سبب شده تا کارگروه کنترل بازار، اجرای این قانون را که منجر به بروز مشکلاتی در تامین نیاز مردم می‌شد، ملغی اعلام کند. بر اساس تصمیمات کارگروه کنترل بازار، تمام اقدامات لازم به منظور واردات کالاها و محصولات کشاورزی به شرایط سال قبل برگشته است و دولت تلاش دارد تا بازار را در اجرای قانون هدفمند کردن یارانه‌ها کنترل کند. براساس جدیدترین مصوبه کارگروه کنترل بازار، اجرای ماده 16 قانون بهره‌وری کشاورزی تا اطلاع ثانوی متوقف شد تا ممنوعیت واردات 323 قلم کالا هم فعلا برداشته شود. **26**

لغو ممنوعیت واردات 323 قلم کالای کشاورزی: بنا به اعلام خبرگزاری‌ها در تاریخ ۱۳۸۹/۱۲/۱۶، بر اساس مصوبه کارگروه کنترل بازار، اجرای ماده 16 قانون بهره‌وری کشاورزی تا اطلاع ثانوی متوقف شد تا ممنوعیت واردات 323 قلم کالا هم برداشته شود. بر اساس تصمیم کارگروه کنترل بازار، تمام اقدامات لازم به منظور واردات کالاها و محصولات کشاورزی، به شرایط قبل بازگشت. پیش از آن دولت در آبان ماه از وزارت جهاد کشاورزی برای واردات کالاهای اساسی و ضروری سلب اختیار نموده بود و هرگونه ممنوعیت یا افزایش تعرفه واردات کالاهای مزبور مانند گوشت قرمز، مرغ، برنج، روغن و قند و شکر، به عهده کارگروه کنترل بازار گذاشته شد. **27**

واکنش وزارت جهاد کشاورزی در خصوص لغو اجرای ماده 16 قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی: مدیر کل دفتر حمایت از سرمایه‌گذاری کارآفرینی و توسعه تجارت کشاورزی (در ۱۳۸۹/۱۲/۱۶) در مورد لغو اجرای ماده 16 قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و ملغی شدن شرایط واردات 323 قلم کالا، ضمن اظهار بی‌اطلاعی از مصوبه کارگروه کنترل بازار مبنی بر لغو اجرای ماده مزبور، گفت: این وزارتخانه تابع تصمیمات دولت است. وزارت جهاد کشاورزی براساس قانون عمل خواهد کرد و هنوز مصوبه ای مبنی بر این امر به این وزارتخانه اعلام نشده است. **28**

درخواست وزارت جهاد کشاورزی برای تغییر شرایط واردات برخی کالاها: در 1390/3/18، وزیر جهاد کشاورزی در نامه‌ای به وزیر بازرگانی با درخواست تغییر در میزان تعرفه، شرایط و زمان مناسب ورود واردات 190 قلم کالا و محصول کشاورزی نوشت: از این وزارتخانه می‌خواهیم از ورود کالا و محصول کشاورزی که تولید داخلی آن کفاف نیاز کامل کشور را نمی‌کند در فصل تولید و عرضه محصول داخلی اکیدا خودداری کند. ثبت سفارش واردات برای کالاها و محصولات مورد نظر فقط با رعایت حقوق ورودی، زمانبندی و ملاحظات اعلام شده براساس جداول پیوست و رعایت سایر قوانین و مقررات مربوطه می‌تواند صورت گیرد. ضمناً در خصوص سایر کالاهای بخش کشاورزی و فرآورده‌های غذایی، رعایت مفاد کتاب مقررات صادرات و واردات سال 90 و سایر قوانین و مقررات مربوطه کما

فی السابق مبنای ثبت سفارش ورود خواهد بود. ثبت سفارش ورود و واردات کلیه اقلام از قبیل: توت فرنگی، پیاز، سیب زمینی، سیر، برگه آلو، بادام، انواع میوه ها از قبیل: سیب، گلابی، پرتقال، انگور، آناناس، میوه های گرمسیری و نیمه گرمسیری به جز موز، انواع شیر خشک صنعتی و فرآورده های لبنی (به جز کره)، کمپوت، کنسرو، رب انار، رب گوجه فرنگی و کنسنتره های میوه، تا اطلاع ثانوی انجام نشود. بدیهی است در صورت نیاز به بعضی از اقلام، در فصل مناسب اعلام خواهد شد. 29

به دنبال اعتراض تعدادی از نمایندگان مجلس به واردات بی رویه محصولات کشاورزی که موجی از بحث را در جامعه به راه انداخت- و با توضیح وزیر جهاد کشاورزی که مشخص گردید نمایندگان نیز درخواست واردات را داشته اند- وزیر بازرگانی (با هدف قانونمند نشان دادن امور واردات) در پنجم مرداد امسال (1390) در خصوص وضعیت واردات محصولات کشاورزی گفت:

با توجه به هماهنگی میان دو وزارتخانه جهاد کشاورزی و بازرگانی و طبق درخواست وزیر جهاد کشاورزی، برخی از محصولات در واردات از مراقبت های خاصی برخوردار می شوند. براین اساس طبق دستور وزارت جهاد کشاورزی در سال 89، ثبت سفارش 28 ردیف تعرفه ای ممنوع شد و ثبت سفارش واردات 34 ردیف تعرفه ای محصولات کشاورزی به داخل کشور باید با دریافت مجوز صورت گیرد. 406 ردیف تعرفه محصولات کشاورزی براساس دستور وزارت جهاد تغییر کرد.

طبق بررسی های دوباره وزارت جهاد کشاورزی نامه جدیدی در خصوص ثبت سفارش محصولات کشاورزی ارسال شد که وزارت بازرگانی براساس آن دستورات، موارد را عینا به گمرکات ابلاغ کرد. در سال 90، ثبت سفارش واردات 168 ردیف تعرفه ای ممنوع شد و واردات 54 ردیف دیگر نیز منوط به اخذ مجوز شد و متقاضی می باید مجوز را از جهاد کشاورزی دریافت کند و تعرفه واردات 155 ردیف دیگر نیز افزایش یافت. در سال جاری برای اولین بار وزارت جهاد کشاورزی در راستای اجرای قانون بهره وری بخش کشاورزی سهمیه بندی را مشخص کرد و براین مبنای برای 29 ردیف تعرفه ای سهمیه بندی اعمال شد. پس از اجرای مصوبات مجلس شورای اسلامی هم در قانون بودجه و هم در ماده 16 قانون بهره وری بخش کشاورزی متوسط تعرفه محصولات کشاورزی به طور میانگین به 33 درصد افزایش یافته است.

تعرفه واردات محصولات کشاورزی در سال 87، بیست و هفت و شش دهم درصد (27/6) درصد بود که این رقم در سال 89 به 29 درصد رسید و هم اکنون 33 درصد شده است. براساس بند 40 قانون بودجه سال 88، تعرفه 30 قلم محصولات کشاورزی افزایش یافت و همزمان نیز تعرفه واردات برخی ماشین آلات کشاورزی تولید داخل بالا رفت. تمهیدات دو وزارتخانه جهاد کشاورزی و بازرگانی موجب شد تا آثار و نتایج اجرای قانون بهره وری بخش کشاورزی بر روی قیمت، آمار واردات و تجارت تاثیر بگذارد. در باره آمارهای میزان واردات محصولات کشاورزی نیز باید گفت، اولاً این که این آمارها دربرگیرنده پدیده قاچاق نیست زیرا که آمار واقعی از این میزان در دسترس نیست و دیگر این که آمارها به استناد سایت گمرک جمهوری اسلامی ایران عنوان می شود که دسترسی به آن توسط هر کاربری امکان پذیر است.

مقایسه واردات دو سال 87 و 89 نشان می دهد که رقم واردات محصولات کشاورزی در سال 87، شش میلیارد دلار بود حال آن که این رقم در سال 89 به پنج میلیارد دلار رسیده است. در حوزه صادرات محصولات کشاورزی نیز در سال 88، رقم صادرات یک و چهار دهم (1/4) میلیارد دلار بود که این میزان در سال 89 به سه و چهار

دهم (3/4) میلیارد دلار یعنی بیش از دو برابر رسید. در حالی که در سال های اخیر سرجمع واردات کشاورزی نشان از کاهش دارد از دیگر سو رقم صادرات در این بخش در حال رشد است.

میزان صادرات میوه، دو و نیم (2/5) میلیارد دلار است و در مقابل به ارزش دو (2) میلیارد دلار میوه وارد کشور شده که این آمار نشان می دهد سهم هر کدام از واردات و صادرات میوه از تجارت خارجی یک درصد است.

وی این نکته را نیز گفت که میزان صادرات میوه در سال 89 نسبت به 88، سی (30) درصد افزایش داشته و از سویی واردات میوه در سال های 88 و 89، چهارده (14) درصد کاهش داشته است. اگر واردات میوه به کشور را به سه گروه تقسیم کنیم، مشخص می گردد که هفتاد (70) درصد میوه های وارداتی کشور گرمسیری است، بیست و پنج (25) درصد مرکبات و پنج (5) درصد دیگر سایر میوه ها را دربر می گیرد.

ساختارها را باید اصلاح کنیم و به همین دلیل من قبلا پیشنهادی را به کمیسیون کشاورزی و صنایع عرض کردم و آن هم این است که با توجه به ادغام دو وزارتخانه صنایع و معادن و بازرگانی، تنظیم بازار محصولات کشاورزی به نهاد مسئول واگذار شود. **30**

این در حالی است که یک مقام مسئول در وزارت جهاد کشاورزی (بدون ذکر نام) در 1390/5/10، در خصوص واردات محصولات کشاورزی گفت: "با واگذاری تنظیم بازار محصولات کشاورزی به متولی تولید، اوضاع واردات سامان می گیرد. اکنون به دلیل چند بخشی بودن مسئولیت واردات محصولات کشاورزی، نمی دانیم یقه چه کسی را باید بگیریم و برای واردات محصولات کشاورزی همچون واردات دو هزار تن گوشت مرغ، هیچ نظرخواهی و مجوزی از وزارت جهاد کشاورزی اخذ نشده است. هم اکنون هیچ نظر سنجی برای واردات محصولات کشاورزی از این وزارتخانه نمی شود و در حالی که ظرفیت های تولیدی خالی در صنعت مرغداری وجود داشته و تولید بالایی در کشور داریم، به جای خرید مرغ منجمد از تولیدکنندگان داخلی، دو هزار تن گوشت مرغ وارد شده است. اکنون متولی تولید از دستگاه تنظیم بازار جداست و وزارت بازرگانی هر بار اعلام می کند مجوز واردات و ثبت و سفارش را نداده است. لذا نمی دانیم برای پیگیری واردات بی رویه، واردات محصولاتی که در حال برداشت هستند و ...، یقه چه کسی را بگیریم." **31**

در خصوص تنظیم بازار محصولات کشاورزی، از آن جایی که این موضوع بحث مفصلی را می طلبد و در این نوشته کوتاه نمی گنجد، آن را به فرصتی دیگر وامی گذارم. فقط یادآوری این نکته ضروری است که تنظیم بازار را می توان دخالت در مکانیسم عرضه و تقاضا تعریف نمود که امر لازم و مهمی برای حفظ منافع مصرف کنندگان و تولید کنندگان است و باید به گونه ای صورت گیرد تا نوساناتی که در بازار وجود دارد و یا به وجود می آید، کنترل شود و از دامنه و شدت آن کاسته گردد. برای تنظیم بازار می باید برنامه ریزی انجام گیرد که این امر نیاز به فعالیت های متنوع و متعددی همچون: آگاهی کامل و دقیق از بخش تولید و شرایط آن، انجام پژوهش های دقیق و کارشناسی در زمینه بازار و بازار یابی، اصلاح شبکه های توزیع، تلاش در راستای وضع قوانین و مقررات مناسب و شفاف و اصلاح مشکلات، پیگیری اجرای مناسب قوانین و مقررات و ... دارد. این امور در حکومت جمهوری اسلامی انجام نمی گیرد و سیاست ها و مقررات در راستای حمایت از مصرف کنندگان و تولید کنندگان نیست. در واقع به نظر می رسد با وضعیت کشور و ساختار اقتصادی موجود، این که مسئولیت امور تنظیم بازار محصولات کشاورزی به عهده کدام یا کدامین دستگاه ها باشد، تفاوت چندانی ندارد و سررشته امور به دست مافیایها است.

در مورد لغو اجرای ماده 16 قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی، برخی رسانه‌های جمهوری اسلامی دلیل این امر را نگرانی حکومت از کمبودهای احتمالی محصولات کشاورزی و صنایع غذایی در بازار و عدم دسترسی مردم به نیازهای غذایی عنوان نموده‌اند که البته سخن بیهوده‌ای بیش نیست. البته حکومت از شورش‌های احتمالی مردم می‌ترسد اما هرگز در فکر رفاه مردم نیست. حکومت و حکومتیان خود بازیگر و ذینفع اصلی عرصه واردات (رسمی و قاچاق) هستند. از این رو چند برابر مقدار مورد نیاز، کالا وارد کشور می‌گردد و یا کالاها مانند شکر و برنج با قیمتی چند برابر قیمت خرید به دست مصرف‌کنندگان می‌رسد. آیا سامان‌دهی این امور به نفع مصرف‌کنندگان نیست؟

آیا از چنین شرایطی باید استنباط نمود که حکومت مافیایها به فکر رفاه مردم است؟ مافیاهایی که هیچ‌گونه محدودیتی از جمله ممنوعیت ورود برخی کالاها و یا تعیین سود بازرگانی برای کالاها و وارداتی را در راه نیل به اهداف خود بر نمی‌تابند. آنان مایلند واردات کالاها به آسانترین، کم‌هزینه‌ترین و سریعترین حالت ممکن انجام پذیرد. این البته مربوط به واردات کالاها از کانال‌های به اصطلاح رسمی و قانونی است و ورود کالا به صورت قاچاق که قسمت زیادی از کل واردات را تشکیل می‌دهد، جای خود دارد.

قاچاق کالا

واردات کالا از مبادی رسمی کشور بخشی از کل واردات را تشکیل می‌دهد و بخش مهمی را قاچاق تشکیل می‌دهد. قاچاق بخشی از اقتصاد غیر رسمی است که در آمارهای رسمی کشور ثبت نمی‌شود. در واردات کالا به صورت قاچاق، عوامل این تجارت غیر قانونی، کالا یا کالاها را به صورت غیر رسمی و مخفیانه، بدون پرداخت حقوق گمرکی و رعایت ضوابط تجاری وارد کشور می‌نمایند.

سابقه قاچاق کالا: قاچاق کالا همواره در حکومت جمهوری اسلامی وجود داشته است و منحصر به زمان خاصی نیست، هر چند که اینک در صحبت از این موضوع، بیشتر روی دوران احمدی‌نژاد تکیه می‌گردد و در حد کمتر، سال‌های قبل از به قدرت رسیدن او تا اواخر دهه 1370 را در نظر می‌گیرند. در صورتی که به این شیوه، سال‌های زیادی از دوران حکومت جمهوری اسلامی، پاک و بی‌نقص جلوه داده می‌شود.

مواردی از قاچاق برخی کالاها در دهه 1360 را می‌توان مثال آورد که در این جا به یک نمونه اشاره می‌کنم. در گزارشی که در 22 آذر 1369 در روزنامه "رسالت" در باره رکود تجارت سالم و رواج قاچاق منتشر شد، چنین آمده بود: "در سیستان و بلوچستان، تجارت عمده راکد است، دارندگان کارت پبله وری فراموش شده‌اند، تعاونی‌های مرزنشینان از سکه افتاده‌اند اما عده‌ای در بازار چهارراه رسولی زاهدان کارها را به دست گرفته و روزانه میلیون‌ها معامله می‌کنند و به نحوی ترتیب کارها را می‌دهند که دیناری مالیات هم از آن‌ها گرفته نمی‌شود. و درست در ایامی که یک تاجر دارنده کارت بازرگانی هر بار برای صدور یا ورود جنس، روزهای زیادی در گمرک و اداره بازرگانی دوندگی می‌کند و مبالغ هنگفتی هم مالیات می‌دهد، قاچاقچی‌ها در یک چشم به هم زدن هر قدر که بازار قدرت جذب را داشته باشد جنس می‌آورند و آب می‌کنند. تاجری که یک بسته 250 گرمی چای را در دست داشته، گفته است: "روزانه صدها صندوق چای خارجی وارد زاهدان و از آن جا به نقاط دیگر کشور حمل می‌شود ولی این بسته 250 گرمی که به عنوان نمونه از پاکستان ارسال شده بعد از 50 روز به من تحویل شده است. چند روز

گرفتار قوانین دست و پا گیر گمرک و اداره پست بوده ام، در حالی که در فاصله این چند روز، چندین نوبت و هر بار ده ها صندوق از همین چای توسط اتباع بیگانه وارد زاهدان شده و به قیمت پایین تر از ارزیابی من برای فروش و واردات، به فروش رفته است. 32

اسکله های غیرقانونی

واردات حجم زیادی از کالاها از راه اسکله های غیر قانونی یا غیرمجاز صورت می گیرد. این اسکله ها که خارج از نظارت گمرک کشور قرار دارند، سال هاست که به فعالیت مشغولند و کالاهای زیادی از طریق آن ها وارد کشور گردیده است. از جمله آسیب هایی که این اسکله ها به اقتصاد کشور وارد می آورند، بروز اختلال در بازرگانی خارجی و مدیریت واردات کالاها و عدم دریافت حقوق گمرکی مربوطه از کالاهای وارداتی است.

برابر فهرستی که توسط خبرگزاری ایسنا (در 14 تیر 1390) در مورد اسکله های غیر قانونی (خارج از نظارت گمرک کشور) منتشر گردیده است، تعداد زیادی اسکله های غیر قانونی (80 اسکله) در کشور (استان های هرمزگان، بوشهر، سیستان و بلوچستان، خوزستان و مازندران) وجود دارد که کالاهای زیادی از طریق آن ها به کشور وارد می گردد. این در حالی است که اغلب مقام های مسئول در دستگاه های مربوط همچون ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز، وجود چنین امری را منکر گردیده بودند. در میان پنج استانی که اسکله های غیر قانونی را در خود جای داده اند، استان هرمزگان با داشتن 40 اسکله غیرمجاز، در ردیف نخست قرار دارد.

بنا به گزارش، آخرین بار که تعداد اسکله های ایران اعلام شده 201 اسکله بوده که طبق اعلام ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز، از این تعداد 43 اسکله تجاری، 69 اسکله صادراتی، 20 اسکله صنعتی، 23 اسکله چند منظوره، هفت اسکله مسافری، 15 اسکله نظامی و 13 اسکله متروک بوده اند. هر چند مجموع این تعداد اسکله 190 مورد می شود اما دبیر وقت ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز در سال 86 میزان اسکله های کشور را 201 اسکله اعلام کرده بود که به نظر می رسد در تعیین نوع آنها 11 اسکله اعلام نشده است.

همچنین پیش از آن رییس این ستاد در سال 83 اعلام کرده بود که از مجموع 201 اسکله در کشور، 20 درصد دارای مرز گمرکی و 80 درصد دیگر دارای مرز مجاز گمرکی نیستند. این آمار به منزله قانونی بودن تنها 40 اسکله است. چرا که با در نظر گرفتن سخنان چند روز پیش رییس جمهور، تنها اسکله هایی قانونی هستند که تحت نظارت گمرک کشور باشند.

با وجود این، ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز مدعی ساماندهی 160 اسکله غیرقانونی است که با مراجعه به لیست اسکله های غیرمجاز شناخته و اعلام شده این ستاد و حضور نداشتن آن اسامی در گمرکات ایران، مشخص می شود همچنان آن اسکله های غیرقانونی تحت نظارت گمرک نیستند. حال در حال فعالیت هستند یا نه؟ را هم احتمالاً ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز بدون پیگیری و بررسی نمی تواند پاسخی بدهد.

فهرست اسکله های مجاز و غیرمجاز

هم اکنون 167 گمرک در کشور وجود دارد که این گمرک ها بر اساس مفاد بند 1 ماده 12 قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب 27 بهمن 80 و به استناد مفاد ماده 26 قانون امور گمرکی و مصوبه

هیات وزیران در مورد استقرار گمرک در مبادی ورودی و خروجی کشور است. همچنین بر اساس قانون یکسان سازی تشریفات ورود و خروج کالا و خدمات از کشور مصوب 17 فروردین 83 مجلس شورای اسلامی، کلیه واردکنندگان و صادرکنندگان اعم از وزارتخانه‌ها و موسسه‌ها و شرکت‌های دولتی و غیردولتی و نهادهای عمومی غیردولتی و کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی و موسسات خیریه موظف هستند کالاهای وارداتی و صادراتی خود را با تسلیم اظهارنامه گمرکی و انجام تشریفات لازم از اسکله‌ها، فرودگاه‌ها و مرزهای مجاز فوق مطابق با دستورالعمل‌های گمرک ایران وارد و یا صادر کنند و در غیر این صورت مشمول مقررات قاچاق کالا خواهد بود. باید به این نکته توجه کرد که در همان سال 83 هم به نوعی اعلام شده بود که اسکله‌هایی که تحت نظارت گمرک نیستند، مبادی رسمی تجاری کشور محسوب نمی‌شوند.

در دی ماه سال 83 لیستی از اسکله‌های بدون مجوز اعلام شد که از پنج استان هرمزگان، بوشهر، سیستان و بلوچستان، خوزستان و مازندران بود که ابتدا به اسامی آنها اشاره می‌شود و سپس به اسامی گمرکات حال حاضر این استان‌ها.

اسکله‌های بدون مجوز استان هرمزگان:

بستانو(غرب بندر لنگه) - کشتی سازی خلیج فارس(بندر عباس بستانو) - درگهان (جزیره قشم) - سوزا (جزیره قشم) - لافت(جزیره قشم)- رمچاه(جزیره قشم) - گوگسر(غرب آبکوهی) - دولاب (جزیره قشم) - لارک(جزیره لارک) - ابوموسی(جزیره ابوموسی) - سیری(جزیره سیری) - کیش(جزیره کیش) - هنگام(جزیره هنگام) - تنب بزرگ(جزیره) - تنب کوچک(جزیره) - هندورابی(جزیره هندورابی) - فارور(جزیره فارور) - آبکوهی(غرب درک) - خمیر(حداصل لنگه و بندر عباس) - اسکله شهر بندر عباس، شهید حقانی (مرکز شهر) - کوه مبارک(غرب خلیج جاسک) - گرکوشکی(جنوب شرقی سیریک) - سیریک(جنوب شرقی استان) - بحل (شرق یک بنی) - یک بنی (شرق بندر جاسک) - جگین(شرق جاسک) - جهلا(شرق جاسک) - یونجی(شمال کوه مبارک) - طاهرونی(شمال سیریک) - کوهستک(جنوب شرقی گرگان) - معلم(شرق بندر لنگه) - مغویه(غرب بندر دیوان)- دیوان(غرب بستانو) - چارک(شمال غرب بندر لنگه) - پیرویه(غرب چارک) - شیو(غرب مقام)- مقام(شمال غربی چارک) - اسکله فولاد بندر عباس(شرق بندر شهید رجایی) - بیاهی - کافرغان

گمرک‌های حال حاضر استان هرمزگان :

شهید رجایی - پهل - خمیر - تیاب - کرگان - سیریک - جاسک - ابوموسی - هرمز - منطقه ویژه اقتصادی معدنی و فلزی - منطقه ویژه کشتی سازی - بندر لنگه - چارک - شیو - بازارچه مرزی کنگ - لاوان - سیری - بندر آفتاب - گمرک شهید باهنر - گمرک فرودگاه - گمرک قشم - درگهان - لافت - گمرک کیش

اسکله‌هایی که در استان هرمزگان تحت نظارت گمرک درآمده‌اند :

خمیر - ابوموسی - چارک - سیری - درگهان - کیش

***

اسکله‌های بدون مجوز استان بوشهر :

اسکله صید صنعتی(خورسلطانی) - بندرگاه(شرق هلیله) - طاهری(جنوب حوضچه شیلات طاهری) - جفره ماهینی (حاشیه غربی شبه جزیره بوشهر و جنوب هتل دلوار) - بندر قدیمی خارک(جزیره خارک) - شیف(جزیره شیف) - لاورساحلی(شمال کنگان) - هلیله(جنوب شرقی بوشهر) - جزیره شمالی(جنوب شرقی گناوه) - ریگ (جنوب شرقی گناوه) - بوالخیر(شمال بندر عامری)،عسلویه (خلیج فای بند) - طاهری(فاصل کنگان و عسلویه) - پرک(شرق طاهری) - کارگاه ساخت تعمیر کشتی(شرق دره گپ) - صنایع دریایی ایران(قسمت انتهای خور سلطانی) - اسکله پودر(خور پور)

گمرک‌های حال حاضر استان بوشهر :

بوشهر - بازارچه بوشهر - منطقه ویژه اقتصادی بوشهر 1 - منطقه ویژه اقتصادی بوشهر 2 - خارک - دلوار - بوالخیر - کنگان و بازارچه - دیر - منطقه ویژه اقتصادی پارس - عسلویه - نخل تقی - گناوه و بازارچه - ریگ - دیلم

اسکله‌هایی که در استان بوشهر تحت نظارت گمرک درآمده‌اند :

خارک - بوالخیر - کنگان - عسلویه - ریگ

***

اسکله‌های بدون مجوز استان سیستان و بلوچستان :

پسابندر(جنوب غربی خلیج گواتر) - اسکله کیسونی(شمال شهید بهشتی) - آبدلان بندر(شرق خلیج پزم) - کنارک(غرب خلیج چابهار) - تیس(شمال غرب خلیج فارس) - درک(غرب کلات) - گواتر(غرب خلیج گواتر) - کلات(غرب تنگ) - هومدان(غرب تنگ) - گوردیم(غرب خلیج پزم)

گمرک‌های حال حاضر استان سیستان و بلوچستان :

زاهدان - ایرانشهر - سراوان - بازارچه کوهک - بازارچه مرزی جالق - زابل - میلک و بازارچه - میرجاوه - بازارچه میرجاوه - چابهار - منطقه آزادچابهار - پیشین و بازارچه

هیچ اسکله بدون مجوزی در استان سیستان و بلوچستان تحت نظارت گمرک در نیامده است .

***

اسکله‌های بدون مجوز استان خوزستان :گلف اجنسی

گمرک‌های حال حاضر استان خوزستان :اهواز - چذابه - خرمشهر، بازارچه - شلمچه - آبادان، بازارچه - اروندکنار - چوئیده - بندر امام خمینی - منطقه ویژه پتروشیمی - ماهشهر - سجافی

تنها اسکله بدون مجوز استان خوزستان تحت نظارت گمرک در نیامده است .

اسکله‌های بدون مجوز استان مازندران: نکا (غرب امیرآباد)

گمرک‌های حال حاضر استان مازندران: نوشهر - امیرآباد - ساری - آمل - بندر فریدون کنار

تنها اسکله بدون مجوز استان مازندران تحت نظارت گمرک درنیامده است. 33

اسکله‌های غیر مجاز و سپاه پاسداران: رادیو "دویچه وله" در گفت و گو با یک پژوهشگر (علی آفونه) که مسایل سپاه پاسداران را بررسی می کند، به موضوع اسکله‌های غیر مجاز پرداخته است. در این گفتگو، پژوهشگر مزبور با اشاره به انتشار لیست اسامی اسکله‌های غیر مجاز، این اسکله‌ها را محلی برای واردات کالا و صادرات نفت توسط سپاه پاسداران برمی شمارد و می گوید: "مثلا از اسکله‌های کوچک برای قاچاق لوازم الکترونیک و مشروبات الکلی و از اسکله‌ها و بنادر بزرگ تر برای صادرات نفت سوسپید شده ایران به بازار جهانی از جمله به پاکستان استفاده می کنند که این از منابع درآمد فوق‌العاده بزرگ سپاه پاسداران است."

با مطرح شدن بحث اسکله‌های غیرمجاز مصطفی مطورزاده عضو کمیسیون اقتصادی مجلس ایران، ارزش مبادلات غیرقانونی در بنادر غیرمجاز را ۲۰ میلیارد دلار معادل یک سوم تجارت رسمی ایران خوانده بود. نماینده مجلس ایران این آمار را بر پایه ارقام اعلام شده از سوی ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز عنوان کرده بود.

نخستین بار بحث "اسکله‌های غیرقانونی"، در اواخر دهه ۷۰ در مجلس ایران مطرح شد. علی آفونه نیز، با تاکید بر این که بحث اسکله‌های غیرمجاز بحثی قدیمی است، می‌گوید: "... دخالت سپاه در قاچاق کالا به پایان دوره‌ی جنگ ایران و عراق و در دوران ریاست جمهوری آقای رفسنجانی برمی‌گردد. در دوره جنگ ایران و عراق، سپاه پاسداران دو شرکت کشتیرانی بزرگ "والفجر" را درست کرد و با کمک این شرکت‌ها شروع به واردات اجناس قاچاق به ایران کرد. همان زمان آقای رفسنجانی مناطق آزاد اقتصادی کیش و قشم را پایه گذاری کرده بود که هر ایرانی اجازه‌ی وارد کردن یک جنس بزرگ مصرفی، مثل فریزر، یخچال یا تلویزیون را از این جزایر بدون هزینه گمرک داشت. سپاه پاسداران شماره شناسنامه‌ی تمام اعضای خود و حتی شماره شناسنامه‌ی اعضای خانواده‌ی سپاهی‌ها را می‌گرفت و با استفاده از آن شماره شناسنامه‌ها شروع کرد به قاچاق قانونی یا شبه قانونی این اشیاء مصرفی بزرگ به ایران. زمانی که این اجناس مثل فریزر و یخچال در بازار سیاه به فروش می‌رسید، ۱۰ درصد از درآمد آن را به شخصی می‌دادند که شماره شناسنامه اش را داده بود. باقی درآمد هم به بانک‌های سپاه پاسداران واریز می‌شد. از جمله بانک انصار المجاهدین و غیره. الان هم هیچ نیرویی در جمهوری اسلامی ایران قدرت قاچاق منظم مثلا مشروبات الکلی و خیلی چیزهای دیگر را ندارد."

یکروز پس از آن که محمود احمدی‌نژاد تاکید کرده بود، همه مرزهای غیر رسمی باید بسته شود، کالاهای نظامی و دفاعی هم از گمرک وارد شود و هیچ وزارتخانه‌ای نباید خارج از کنترل گمرک اسکله‌ای داشته باشد، فرمانده سپاه پاسداران بدون نام بردن از احمدی نژاد به این سخنان واکنش نشان داد. او گفت: "در این اسکله‌ها هیچ وقت تبادل کالا صورت نمی‌گیرد و این مسایل صحبت‌های انحرافی است که مطرح می‌کنند."

آفونیه درباره ادعای فرمانده سپاه پاسداران مبنی بر نبود "هیچ گونه مبادله کالا در این بنادر" می‌گوید: "سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مسئول حفاظت از بنادر و اسکله‌های تمامی مناطق جنوب ایران است. از این رو حتی اگر ادعا کنند که هیچ داد و ستد اقتصادی و تجارتي در این بنادر انجام نشده است، باید جواب دهند پس این همه قاچاق چه طور انجام می‌شود؟"

به گفته این پژوهشگر، بنادر غیر مجاز تنها محل فعالیت‌های سپاه پاسداران نیستند. فرودگاه پیام، فرودگاه مهرآباد و فرودگاه امام خمینی از جمله دیگر اماکن ترخیص کالا بدون پرداخت گمرک توسط سپاه پاسداران ایران هستند. **34**

انکار وجود اسکله های غیر مجاز: البته به رغم انتشار فهرست اسکله های غیر مجاز، وجود آن ها همچنان از سوی برخی مسئولین انکار می گردد. از جمله رییس سازمان بازرسی کل کشور (مصطفی پور محمدی) در گفتگویی با یک خبرگزاری در دوم مرداد سال جاری (1390)، در پاسخ به این سؤال که آیا سازمان بازرسی کل کشور درباره اسکله‌های غیرقانونی اقدامی انجام داده؟ اظهار داشت: اگر چنین اسکله‌هایی در کشور وجود داشته باشد، ما حتماً آن را پیگیری می کنیم ولی چنین چیزی وجود ندارد. مگر می شود که در کشور اسکله غیرقانونی وجود داشته باشد، بر این اساس باید گفت که چنین چیزی صحت ندارد. **35**

کشفیات قاچاق: به گفته کارشناسان مربوطه، همواره بخش بسیار کوچکی از کالاهای وارداتی قاچاق کشف می شوند. در واقع بخش عمده کالاهای قاچاق که واردات آن ها توسط عوامل رژیم و سپاه پاسداران صورت می گیرد، بدون کوچکترین مشکلی وارد کشور می گردد و به فروش می رسد. نگاهی به حجم کالاهای قاچاق موجود در بازار از یک سو و مرور گفته های مدیر کل امور دستگاه های اقتصادی و پیشگیری ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز کشور از سوی دیگر نشان دهنده وجود کریدورهای امن و بی دردسر حمل کالاهای قاچاق به کشور است که در اختیار حکومتی ها قرار دارد که بدون دردسر فعالیت خود را انجام می دهند و اغلب کشفیات از کسانی صورت می گیرد که در شمار باند های مافیایی رژیم نیستند. مدیر کل یاد شده (در اردیبهشت 1390) در مورد مقدار قاچاق کالا و کشفیات گفته است: طبق آخرین برآورد ستاد مرکزی در سال 1387، سالانه 16/2 میلیارد دلار کالا به کشور قاچاق می‌شود. همچنین سالانه حدود سه میلیارد دلار کالا به شکل قاچاق از کشور خارج می‌شود که آسیب‌های جدی را به اقتصاد کشور وارد می‌سازد. در سال گذشته (1389) بیست و نه (29) میلیارد تومان کشفیات مواد غذایی در کشور داشته‌ایم که نسبت به سال 1388 که 9 میلیارد تومان بوده 230 درصد افزایش داشته است. **36**

فهرستی از محصولات کشاورزی و مواد غذایی وارداتی

در پی، برخی محصولات و فرآورده های کشاورزی و غذایی را که در زمان حکومت جمهوری اسلامی به طور رسمی وارد کشور گردیده اند را می آورم. این موارد را از منابع مختلف چون نشریات، سایت خبرگزاری ها و سایت های اینترنتی دستگاه های مربوطه، گردآوری نموده ام. به احتمال، موارد دیگری را نیز می توان به فهرست زیر افزود. همچنین ممکن است دسته بندی های دیگری برای کالاها در نظر گرفت.

1- محصولات زراعی

1-1- غلات: گندم، برنج سفید، شلتوک، جو، ذرت دانه ای، ذرت خوشه ای (سورگوم).

1-2- حبوبات: لوبیا، عدس، باقلا.

1-3- دانه های روغنی: دانه کنجد، تخم کرچک، بادام زمینی، دانه کتان، دانه آفتابگردان (آرد شده)، دانه برزک (آرد شده).

1-4- محصولات لیفی: پنبه، نخ پنبه.

1-5- محصولات دخانی: توتون سیگار، تنباکو.

1-7- محصولات قندی: چغندر قند، نیسکر، شکر تصفیه نشده، شکر تصفیه شده، گلوکز، مالتوز، لاکتوز، قندهای دیگر.

2- محصولات باغی (باغبانی)

1-2- سبزی و صیفی: قارچ، گوجه فرنگی، پیاز، سیب زمینی، سیر، موسیر، مارچوبه، کدو، نخودفرنگی، سایر سبزیجات

2-2- میوه ها: موز، توت فرنگی، انبه، گلابی، خرما، سیب (انواع)، پرتقال، نارنگی (انواع)، خربزه، هندوانه، نارگیل،

آناناس، تمیر هندی، انگور، عناب، گلابی، زردآلو، آلو، گوجه (درختی)، هلو، شلیل، شفتالو، گریپ فروت، لیمو شیرین، لیمو

ترش، انار، به، زغال اخته، پاپایا، جوز، زیتون (انواع سبز و سیاه و با هسته و بدون هسته).

2-3- گل و گیاهان زینتی: گل (انواع)، گیاهان زینتی (بوته و درختچه).

2-4- ادویه ها: زردچوبه، زنجبیل، خردل (گرد یا پودر)، خردل (آماده)، فلفل سیاه، فلفل قرمز، فلفل (سایر)، وانیل، دارچین

، هل، خمیر مایه.

2-5- گیاهان دارویی: گل گاو زبان (ساقه و برگ و گل)، گل بنفشه، به دانه، گل درمنه، فلوس، پوست گنه گنه، صمغ

عربی.

2-6- گیاهان نوشابه ای: چای، قهوه، کاکائو (دانه کاکائو، کره و چربی و روغن کاکائو، گرد کاکائو شیرین نشده).

3- محصولات دام و طیور

1-3- گوشت و فرآورده ها: گوشت گاو (با استخوان و بدون استخوان)، گوشت گوسفند و بز (با استخوان و بدون

استخوان)، احشا (اندرونه) خوراکی دام، سوسیس (انواع)، کالباس (انواع)، کنسرو گوشت.

3-2- شیر و فرآورده ها: شیر، شیرخشک، پنیر، کره، خامه.

3-3- فرآورده های فرعی دام: پشم (چربی نگرفته)، چربی پشم (لانولین) و مواد چرب مشتق از آن (لانولین خاصیت

چرب کنندگی و نرم کنندگی پوست را دارد و در ساخت مواد آرایشی و بهداشتی و پمادها استفاده می گردد)، پوست

چرم، روده، نخ پشم.

3-4- محصولات و فرآورده های طیور (ماکیان): گوشت مرغ (منجمد)، کنسرو گوشت مرغ، جگر، تخم مرغ خوراکی، تخم

مرغ جوجه کشی، جوجه یک روزه گوشتی، جوجه یک روزه تخمگذار.

4- محصولات و فرآورده های شیلاتی: ماهیان خوراکی، کنسرو ماهی، میگو، صدف، تخم ماهی، روغن ماهی، روغن

پستانداران دریایی، موم پستانداران دریایی، ماهیان زینتی.

5- محصولات و فرآورده های حشرات مفید: تخم نوغان (تخم کرم ابریشم که توسط پروانه ماده گذاشته می شود و تحت

شرایطی و طی مراحل، تبدیل به لارو می گردد)، پنبه ابریشم، نخ ابریشم، عسل، موم زنبور عسل.

6- روغن ها: روغن سویا، روغن پنبه دانه، روغن بادام زمینی، روغن زیتون، روغن آفتابگردان، روغن منداب (کانولا)،

روغن کتان، روغن نخل، روغن نارگیل، روغن پالمیت، روغن کرچک، روغن کنجد، روغن حیوانی، مارگارین، روغن

سیوس برنج، روغن هسته انگور، روغن ذرت.

7- فرآورده های غلات: آرد گندم، آرد برنج، ماکارونی و اسپاگتی و فرآورده های مشابه، بیسکویت، شیرینی، فرآورده

های غلات به صورت پف کرده و تفت داده شده، نشاسته.

8- خشکبار: آناناس خشک، پاپایا خشک، نارگیل خشک، توت فرنگی خشک، کشمش، انبه خشک، پوست پرتقال خشک، طالبی خشک، بادام هندی.

9- آب میوه ها و نوشیدنی ها: آب میوه، کمپوت، نوشابه های غیرالکلی، مواد اولیه نوشابه های غیرالکلی، آب معدنی گازدار، ماءالشعیر بدون الکل، سرکه، عصاره مالت.

10- تفاله ها و خوراک دام و طیور: سیوس ذرت، سیوس برنج، تفاله نیشکر، تفاله قند آجیو و نشاسته سازی، تفاله دانه سویا، پودر ماهی، تفاله پنبه دانه، تفاله سایر دانه های روغنی، خوراک کامل دام و طیور، کنسانتره. شیرینی و شکلات: شکلات (انواع)، پاستیل، پودینگ، پودر خامه گیاهی، اسانس های خوراکی، رنگ های خوراکی، پودر بستنی.

11- بذر و نهال: بذر چغندر قند، بذر ذرت، بذر سورگوم، بذر یونجه، بذر انواعی از سبزیجات (کاهو، سبزیجات خوراکی، سیب زمینی بزرگ)، بذر انواعی از صیفی جات (گوجه فرنگی، خیار، کدو و ...)، بذر گل (انواع مختلف)، نهال درختان میوه (سیب، گلابی، شلیل، هلو)، نشاء توت فرنگی .

12- محصولات و فرآورده های چوبی: 1- چوب آلات خام (خرده چوب، آرد چوب، پشم چوب، زغال چوب، هیزم به شکل گرده بینه، گرده بینه و چهارتراش، چوب دو نیم شده، ترکه، بریده، تراورس، الوار، چوب با لبه های کار شده. 2- روکش های چوبی. 3- نئوپان 4- ام.دی. اف 5- تخته فیبر سخت 6- تخته فیبر سبک 7- تخته لایه 8- اوراق فشرده چوبی 9- کاغذ و خمیر کاغذ 10- میلمان چوبی .

13- چاشنی ها: سس (انواع)، رب گوجه فرنگی، رب انار.

14- غذاهای نیمه آماده: سوپ (انواع).

کشورهای مبدا واردات محصولات کشاورزی و مواد غذایی: کشورهای مختلفی مبداء واردات محصولات کشاورزی و مواد غذایی به کشور در حکومت جمهوری اسلامی بوده اند که از آن جمله می توان به این کشورها اشاره نمود: آمریکا، کانادا، برزیل، آرژانتین، اوروگوئه، شیلی، استرالیا، نیوزیلند، ژاپن، تایلند، ویتنام، مالزی، کره جنوبی، چین، هند، پاکستان، قزاقستان، قرقیزستان، تاجیکستان، روسیه، اوکراین، امارات عربی متحده، عراق، عربستان سعودی، ترکیه، سوریه، اسرائیل، لبنان، مصر، آفریقای جنوبی، ایتالیا، اسپانیا، فرانسه، هلند، دانمارک، آلمان، بلغارستان، لهستان.

زیان های کشور از واردات بی رویه: مافیاهای مربوطه که در ارکان مختلف حکومت فاسد جمهوری اسلامی حضور دارند، با استفاده از اهرم ها و امکاناتی که در اختیار دارند، به سود واردات و واردکنندگان و به زیان تولید و تولیدکنندگان و نیز مصرف کنندگان عمل می کنند. در بخش تولید، تولید محصولات زیادی با مشکلات جدی مواجه گردیده است که از آن جمله می توان شکر را نام برد. تولید شکر در کشور به دلیل سود سرشاری که در واردات آن (توسط مافیای مربوطه) وجود دارد، محکوم به ناکامی است. در نتیجه بروز مشکل برای شکر تولید داخل، تولید ماده اولیه مورد نیاز که چغندر قند و نیشکر باشد نیز دچار مشکل گردیده است که به نوبه خود بر فعالیت کارخانه ها تاثیر منفی می گذارد. از سویی مصرف کنندگان شکر وارداتی را به چند برابر قیمت واردات تهیه می کنند.

چای یکی دیگر از محصولات است که واردات بی رویه آن در سال های طولانی، ضربه های وحشتناکی به تولید داخلی وارد آورده است. از جمله نوسازی باغات چای که امری لازم و ضروری است انجام پذیرفته است. در این مورد، یک عضو کمیسیون اقتصادی مجلس (یوسف قاسمی) در تاریخ 1389/8/7، عمر بوته های چای کشور را 50 سال عنوان نموده و بر لزوم اصلاح باغات چای تاکید کرده است. وی گفته که وزارت بازرگانی در تنظیم بازار چای کم کاری می کند و پویایی صنعت چای نیازمند حمایت و برنامه ریزی درست مسئولان است. **37**

در بخش مصرف، افزون بر زیان مالی مصرف کنندگان بابت خرید کالاها با بهای زیاد، خسارات جانی نیز وجود دارد. از آن جمله می توان به مخلوط نمودن چای تاریخ مصرف گذشته با چای خارجی و فروش آن اشاره نمود که خود مشکلات فراوانی برای مصرف کنندگان به همراه دارد. مدیرکل نظارت بر اجرای استاندارد موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران (در 1390/5/15) با ابراز تاسف از وضعیت نامناسب بازار چای کشور گفت: متأسفانه وضعیت به گونه ای شده که بعضاً چای هایی را که 30 سال در انبارها مانده با چای های خارجی ترکیب کرده و به مردم می فروشند. متأسفانه مقدار زیادی چای سنواتی [در واقع چای هایی که تاریخ مصرف آن ها سپری شده است و نیابستی برای مصرف نوشیدنی به کار روند] در انبارهای اطراف تهران، کرج و استان های شمالی وجود داشته که در جامعه این شائبه را به وجود آورده که از این چای ها سوءاستفاده می شود و این چای ها با چای های خارجی مخلوط شده و به مردم فروخته می شود. متأسفانه وضعیت نگهداری چای در این انبارها در حد فاجعه بوده و خود من در بازدیدی که از این انبارها داشتم شاهد حضور جوندگانی مانند موش در این انبارها بودم!

وی در پاسخ به این سوال که چرا با وجود وقوع چنین تخلف آشکاری جلوگیری از فعالیت انبارهای چای سنواتی گرفته نمی شود؟ گفت: متأسفانه اراده قوی در این زمینه وجود ندارد و عده ای نمی گذارند که این چای ها از رده خارج شوند. در سالی که سال قبل در استان های شمالی رخ داد، بخشی از این انبارها تخریب شدند. مگر این که سیل این انبارها را از بین ببرد، در غیر این صورت بعید می دانم عده ای بگذارند این انبارها تخریب و چای موجود در آن ها معدوم شوند. **38**

در موردی دیگر، دبیر انجمن صنفی گاوداران استان تهران (در 1389/12/8) از شیوع دوباره تب برفکی در سال مزبور خبر داد و گفت: با وجود واکسینه کردن دامها به دلیل واردات قاچاق دام زنده به بیماری تب برفکی امسال مجدداً در واحدهای دامداری بیماری تب برفکی شایع شده که خسارات سنگینی به دامداران وارد کرده است. به علت عدم کنترل دام زنده وارداتی بیماری های دامی در کشور شایع می شود در صورتی که با توجه به امکانات موجود در کشور به راحتی می توان دام مورد نیاز را در داخل تامین و حتی صادرکننده بود اما نظارت درستی در این زمینه صورت نمی گیرد. به دلیل کیفیت نامطلوب واکسن ها، علیرغم این که امسال دامهایمان علیه این بیماری واکسینه شده اند، این بیماری در واحدهای دامپروری شایع شده و برای دومین بار در سال جاری تشدید پیدا کرده است. **39**

واردات مواد غذایی آلوده: واردات آگاهانه محصولات کشاورزی و مواد غذایی آلوده به کشور، یکی از اقدامات جنایتکارانه حکومت ضد انسانی جمهوری اسلامی است. از جمله نمونه های واردات مواد غذایی آلوده می توان به واردات گوشت های آلوده و برنج های آلوده اشاره نمود.

گوشت های آلوده: گوشت های آلوده چه به صورت دام زنده بیمار و چه به صورت گوشت های آماده مصرف آلوده، وارد کشور گردیده و توزیع و در اختیار مصرف کنندگان قرار گرفته است. در سال 1381 مقدار زیادی گوشت آلوده توسط افرادی که نام آن ها اعلام نگردید، وارد کشور شد. آشکار شدن موضوع، سر و صدای فراوانی به پا کرد. در این خصوص، مشاور معاون غذا و داروی وزارت بهداشت (دکتر باستانی) در آن زمان، با هشدار در باره خطرات ناشی از مصرف گوشت های آلوده وارداتی گفته بود: مسوولان رسیدگی به پرونده گوشت های آلوده در قوه قضاییه بایستی به این مسئله که این گوشت های آلوده بدون مجوز، چگونه با کانتینرهای سردخانه دار به داخل کشور راه یافته و در شهرهای مختلف توزیع شده است، توجه کنند.

گوشت های آلوده در هند ذبح شده و برای فروش به بازار عربستان و امارات و امان وارد شدند اما دو کشور عربستان و امارات به دلیل آلوده بودن این گوشت ها از خرید آن سرباز زدند و سرانجام این گوشت ها از طریق امان، در مرداد ماه سال جاری (1381) وارد بنادر جنوبی کشور شده و به سایر مناطق کشور راه یافته است.

براساس بررسی های به عمل آمده، این گوشت ها با رقمی حدود ۹۰۰ الي ۱۵۰۰ تومان در مبدأ خریداری و به مبلغ سه هزار و ۵۰۰ تومان در داخل کشور فروخته شده است. هر کارتن از گوشت های آلوده شامل گوشت گاو بدون استخوان با وزن تقریبی ۲۰ الي ۲۵ کیلوگرم است. این کارتن ها دارای نشان ذبح از کشور هند با مارک های "النفیس"، "آلانا"، "اتیکو"، "ممتاز"، "النور"، "تیندرلاین" است که اکنون برخی از عوامل توزیع با عوض کردن کارتن ها و یا تبدیل مارک های آن به مارک تولید داخل، سعی در فروش آن را دارند.

وی در پاسخ به این سوال که تاکنون چه میزان از این گوشت های آلوده توسط وزارت بهداشت شناسایی و توقیف شده است؟، گفته بود: در حال حاضر گزارش های متعددی از مناطق مختلف کشور به دست ما رسیده... بازرسان ما رد این گوشت های آلوده را در استان های فارس، اصفهان، تهران، همدان، گیلان و هرمزگان به دست آورده اند. توزیع این گوشت ها در سراسر کشور احتمالی قوی است. این گوشت ها علاوه بر این که آلوده به انگل "سارکوسیسته" است، به علت دیفراسه بودن (به معنی از انجماد در آمدن) در مراحل حمل و نقل به دلیل عدم استفاده از یخچال، در بخشی از این مراحل، زمینه رشد انواع میکروب ها وجود دارد.

وی درباره عوارض ناشی از استفاده از این گوشت گفت: براساس میزان مقاومت افراد درمقابل این نوع بیماری و نیز نوع پخت آن (پخت کامل، نیم پز و خام) عوارض متفاوتی برای فرد ایجاد می شود. عوارض گوارشی مانند اسهال های طولانی یا ایجاد کیست های انگل سارکوسیسته در بدن فرد، مهمترین نوع بیماری ناشی از استفاده از این نوع گوشت های آلوده است. **40**

به هر روی، مسئولین اقدامی نسبت به معرفی افراد پشت پرده واردات گوشت های آلوده به عمل نیاوردند. واردکنندگان با آزادی عمل به کار خود ادامه دادند و واردات گوشت آلوده به کشور و توزیع آن ادامه یافت. در استان هرمزگان، مدیرکل دامپزشکی استان مزبور، ضمن اعلام ضبط ۳۰ تن گوشت آلوده وارداتی که وارد شهرهای بندرعباس، قشم، میناب و جاسک شده بود؛ مبدأ آن ها را کشور برزیل ذکر نمود. وی گفت: مردم باید از خوردن این گوشت ها پرهیز کنند، زیرا آثار منفی ناشی از مصرف آن ممکن است پس از چند سال بروز کند. **41**

در خصوص عدم معرفی افراد اصلی پشت پرده واردات گوشت های آلوده، یک کارشناس مسایل اقتصادی به درستی گفته بود: عدم معرفی اسامی نشان می دهد افرادی که دست اندرکار بودند، دارای آن چنان قدرتی هستند که دستگاه قضایی آنها را معرفی نکرده است. در حالی که بنا به گفته رییس کمیسیون کشاورزی مجلس، مقام هایی که در این امور دخالت داشته اند برای دستگاه های دولتی شناخته شده هستند. **42**

سرانجام با سپری شدن زمانی طولانی، در اردیبهشت سال 1384، شعبه 34 دادگاه تجدیدنظر تهران پس از رسیدگی به پرونده جنجالی گوشت های آلوده، حکم تبرئه متهمان آن را صادر نمود. واکنش هایی در آن هنگام به احکام صادره صورت گرفت و از جمله یکی از نشریات نوشت: گرچه هنوز اعتراضی به این حکم صورت نگرفته اما این پرسش نیز بی پاسخ مانده است که چگونه و چرا جنجال گوشت هایی که توزیع آن ها در آن مقطع زمانی به تایید بسیاری از مقامات رسید، اکنون در فضایی ابهام آمیز اطلاع رسانی شده و نتیجه رسیدگی به پرونده نیز تبرئه متهمان است؟ انعکاس خبر صدور حکم برائت برای متهمان گوشت های آلوده، پس از جار و جنجال های اولیه در خصوص این پرونده و بروز نگرانی های اجتماعی به عقیده بسیاری از شهروندان، همچون آب سردی است که بر پیکره زخم خورده جامعه از این جریان، ریخته شده است. به نظر می رسد حتی اگر واقعا متهمان این پرونده بی گناه هستند باز هم قبول آن برای جامعه سخت است، چون مردم از ابتدا هم نه این افراد را دیدند و نه فهمیدند که متهمان اصلی پرونده واقعا چه کسانی هستند و حالا هم نمی دانند که چه کسانی تبرئه شده اند.... 43

آلودگی برنج های وارداتی: یکی از فاجعه های غذایی کشور را باید آلودگی برنج های وارداتی دانست. آلودگی برخی برنج های وارداتی در مصاحبه مدیرکل اداره استاندارد و تحقیقات صنعتی استان تهران با مطبوعات (در اواخر تابستان 1388)، به طور رسمی از سوی یک دستگاه دولتی پذیرفته و اعلام شد. وی اعلام نمود میزان سرب، کادمیوم و آرسنیک در سیزده نوع برنج وارداتی بررسی شده، بسیار بیشتر از حد مجاز بوده است. اسامی این سیزده نوع برنج: "آریا"، "خاطره"، "181"، "مینو-1"، "پاندا"، "محسن"، "مه کلاسیک"، "آفرین"، "مژده"، "کریستال"، "جادوگر"، "کمال ملکی" و "طوبا طلایی" اعلام شد.

غلظت سرب در برنج "مژده" حدود 35 برابر حد مجاز، در برنج های "181" و "پاندا" حدود 24 برابر حد مجاز و در برنج "محسن" نیز 15 برابر حد مجاز بود. در تمام این برنج ها آلودگی به فلزات سرب و آرسنیک تأیید شد. بیشترین میزان غلظت آرسنیک نیز به ترتیب در برنج های "181"، "مینو-1"، و "پاندا" بود. همچنین بالاترین غلظت کادمیوم به ترتیب در برنج های "پاندا"، "آفرین"، "خاطره"، "مینو-1" و "کریستال" بوده است. مدیر کل اداره استاندارد و تحقیقات صنعتی تهران همچنین با خطرناک خواندن سموم موجود در برنج های آلوده، اظهار داشت که مصرف ماده غذایی آلوده به سرب و آرسنیک در دفعات کم و به عنوان مثال سالی دو بار شاید تأثیر چندانی بر سلامت افراد نداشته باشد، اما استفاده از همین مواد غذایی آلوده به طور مکرر، مانند مصرف برنج های آلوده دست کم روزی دو بار در بعضی از خانواده ها، می تواند تبعات جبران ناپذیری برای سلامتی افراد جامعه داشته باشد.

چند روز بعد از اعلام رسمی آلودگی برنج های وارداتی، رییس مؤسسه تحقیقات برنج کشور نیز گفت: "هر چند اعلام برخی خصوصیات برنج های وارداتی منجر به پی گیری های دیگر و اثبات وجود برخی فلزات سنگین از جمله آرسنیک و سرب شد، اما محققان این مؤسسه همچنان در تلاش برای دست یافتن به سایر ترکیبات این برنج ها هستند. وی همچنین گفت برای نخستین بار، محققان مؤسسه تحقیقات برنج کشور به "ویسکوز" نشدن یا له نشدن برنج وارداتی در دمای بالا مشکوک شدند و بررسی ها نشان داد که 13 نوع برنج وارداتی حاوی برخی فلزات سنگین از جمله آرسنیک و سرب تشخیص داده شد که مسؤولان ادعا کردند این برنج ها به صورت قاچاق وارد کشور شده است.

همچنین "بهار واج" رییس مرکز تحقیقات کشاورزی پنجاب هند در ارتباط با فاجعه برنج های آلوده گفت که مناطق زیادی از اراضی پنجاب مرکز اصلی آرسنیک، کادمیوم و سایر فلزات است و اگر در این مناطق کشت و زرع صورت بگیرد، بی شک محصولات تولیدی شامل این ترکیبات سمی خواهد بود. اعلام رسمی آلودگی برنج های وارداتی، واکنش های متفاوتی را در مقامات و مسئولین مربوطه در رژیم برانگیخت. نادری معاون امور گمرکی کشور اعلام کرد: "حتی یک کیلو گرم برنج بدون گواهی مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی، وزارت بهداشت و سازمان حفظ نباتات از گمرک ترخیص نشده است."

پس از مدتی، سازمان استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران که قبلاً اداره کل استان تهران آن، خبر آلودگی برنج های وارداتی را اعلام کرده بود، طی اطلاعیه ای اعلام نمود: "انواع برنج های وارداتی از لحاظ استاندارد اجباری تحت کنترل و نظارت بوده و جای هیچ نگرانی برای مصرف کنندگان نیست." این اطلاعیه بسیار فریبکارانه نوشته شده بود زیرا "استاندارد اجباری" که در اطلاعیه از آن سخن رفته بود، شامل آزمایش فلزات سنگین نمی شد. در همین رابطه، معاون فنی اداره کل استاندارد و تحقیقات صنعتی استان تهران (دکتر حسینی)، چند روز قبل از صدور اطلاعیه سازمان استاندارد گفته بود: "تا کنون برنج های وارداتی از نظر آلودگی به قارچ های سمی تست می شد ولی اکنون آزمایش فلزات سنگین نیز به آن اضافه می شود تا در صورت تأیید وجود آلودگی در پی این آزمایش ها، نتایج به اطلاع وزارت بازرگانی برسد تا مجوز واردات صادر نشود."

تأثیر مصرف برنج های آلوده بر مصرف کنندگان: دکتر حسینی معاون فنی اداره کل استاندارد و تحقیقات صنعتی استان تهران درباره تأثیرات ورود ترکیبات سمی به بدن چنین می گوید: "فلزات سنگین که خاصیت سمی دارند، روی فعالیت های آنزیمی بدن تأثیر منفی می گذارند. وقتی این فلزات وارد سلول های بدن می شوند، از همان ابتدا زنجیره های حیاتی را مختل می کنند. مسمومیت با فلزات سنگین به دو شکل است: مسمومیت های آبی و مسمومیت های درازمدت... وقتی فلزات سنگین و سمی وارد مواد غذایی می شوند، نوع دوم مسمومیت ایجاد می شود. این مسمومیت ها می تواند باعث بروز بیماری های کلیوی، کبدی، خونی و ناتوانی جنسی شود. اگر این موارد موجب بروز مشکلات خونی در فرد شود، گلبول های قرمز تغییر شکل می دهند و پروتئین آنها از حالت طبیعی خارج و در نهایت منجر به بروز سرطان می شود... حرارت در از بین بردن آلودگی تأثیری ندارد و این سموم حتی با سوزاندن هم از بین نمی روند. برای از بین بردن این سموم در محصول برنج، باید تکنیک های خاصی به کار گرفته شود که در کشوری مثل هند، این تکنیک ها جایی ندارد..."

به عقیده متخصصان سم شناسی، آرسنیک و سرب و جیوه در زمره فلزات سنگینی هستند که در صورت وجود در مواد غذایی، می توانند مسمومیت های حاد و مزمن به همراه داشته باشند. یک متخصص سم شناسی و سرپرست بخش مراقبت های ویژه مسمومیت بیمارستان لقمان (دکتر شاهین شادینیا)، در مورد عوارض وجود آرسنیک و سرب در برنج های آلوده، گفته است: "در رابطه با [وجود آرسنیک در] برنج های آلوده، عوارض مزمن استفاده از این ماده غذایی [مطرح] است که این عوارض در طول زمان که فرد از ماده غذایی استفاده می کند، خود را نشان می دهند. در رابطه با این علائم هم دردهای شکمی مطرح هستند. اسهال، درگیری های حسی - عصبی، ضعف حرکتی به خصوص در اندام های تحتانی، عوارض پوستی و افزایش رنگدانه های پوست نیز مطرح هستند. در این میان، بیمار دچار عوارض کبدی نیز خواهد شد. به طوری که ممکن است زردی و یا حتی سیروز کبدی را تجربه کند. عوارض عروقی

مثل سیاه شدن انتهای اندام ها نیز در این بیماران دیده می شود. البته خاصیت سرطان زایی از قبیل سرطان های پوستی، ریوی و عروقی نیز در این میان افزایش می یابد. اما در مورد آلودگی با سرب نیز، علائم عصبی مثل کاهش حافظه و تمرکز و همچنین در کودکان کاهش ضریب هوشی گزارش شده است. عوارض استخوانی مثل دردهای استخوانی در دست و پا، کاهش تعداد اسپرم ها در آقایان و یا غیرطبیعی شدن آن، عوارض قلبی مثل میوکاردی (التهاب بافت قلبی) و دردهای شکمی مبهم نیز از سایر علائم مسمومیت با سرب و جیوه است."

متأسفانه بیماری های زیادی در انتظار کسانی است که برنج های آلوده به فلزات سنگین (سرب، آرسنیک و کادمیوم) را مصرف کرده اند اما به دلیل سیاست های حکومت جمهوری اسلامی در ایجاد محدودیت جهت انعکاس مسایل و مشکلات جامعه، چنانچه تحقیقی نیز در باره عوارض مصرف برنج های آلوده بر مصرف کنندگان ایرانی صورت گرفته باشد، گزارشی از آن در دسترس نیست.

به گفته "بی.ال. بهارواج" مدیر مرکز تحقیقات کشاورزی ایالت پنجاب هند، براساس تحقیقاتی که از سوی دانشمندان هندی و آمریکایی انجام شده، بیش از 300 هزار نفر از مردم بنگال و بنگلادش، به دلیل مصرف آب و برنج حاوی سم آرسنیک، به سرطان مبتلا شده اند. با این وصف، بر هموطنانی که ممکن است دچار عوارض احتمالی مصرف برنج های وارداتی آلوده گردیده باشند، چه رفته است و چه شرایطی در انتظار آن ها بوده و می باشد؟⁴⁴

در واقع با عملکرد حکومت در زمینه واردات، هم مصرف کننده و هم تولیدکننده زیان دیده اند. منابع مالی سرشاری به جای هزینه شدن در امور زیربنایی و زیر ساخت ها، صرف واردات کالاهای غیر ضروری به کشور گردیده است و در عین حال، مصرف کنندگان غارت شده اند. مشکلات اساسی بخش کشاورزی نیز همچنان حل نشده باقی مانده است که از جمله می توان به نبود سرمایه گذاری کافی و مناسب در بخش کشاورزی، عدم تجهیز منابع انسانی، عدم ساماندهی امور آب مورد نیاز بخش کشاورزی، عدم حفاظت خاک، عدم توسعه ناوگان حمل و نقل، عدم افزایش ضریب مکانیزاسیون در واحد سطح، عدم ظرفیت سازی مناسب برای ذخیره محصولات کشاورزی (سیلو، انبار و سردخانه) و عدم حل مشکلات بازار محصولات، اشاره نمود.

در نتیجه، با ادامه واردات افسارگسیخته، زیان های بیشتری به تولید در بخش کشاورزی وارد خواهد گردید که از جمله پیامدهای آن گسترش بیکاری و فقر و دیگر آسیب های اجتماعی خواهد بود که به نوبه خود مشکلات شوم دیگری برای زحمتکشان بخش کشاورزی به همراه خواهد داشت. به هر رو، این مسایل، از جمله دستاوردهای حکومت جنایتکار و ضد انسانی جمهوری اسلامی است که تنها به غارت کشور می اندیشد و نه در اندیشه ساماندهی اوضاع نا به سامان بخش کشاورزی، که به دنبال نابودی آن است.

دیدگاه های مسئولین حکومتی به واردات: به باور من، ابراز مخالفت برخی مسئولین بلند پایه حکومت جمهوری اسلامی با واردات محصولات کشاورزی، آن هم به دلیل طرفداری از کشاورزان و روستاییان، دروغین است. اما در درون حاکمیت دو دیدگاه و دو دسته بندی در خصوص واردات محصولات کشاورزی و صنایع غذایی وجود دارد. دیدگاه نخست بر ادامه روند واردات که در سالهای اخیر شدت گرفته است، اصرار دارد. سپاه پاسداران در این گروه جای می گیرد که با توجه به توان و امکانات عظیم خود، به راحتی امور مربوط به واردات کالا (قانونی و غیر قانونی) را سازمان دهی می نماید و از درآمدهای کلان مربوطه بهره مند می گردد. اینان تشدید نارضایتی جامعه ناشی

از ادامه روند مزبور را خطرناک و تهدید جدی نمی بینند و در پاسخ به شورش های مردمی احتمالی، به استفاده از اسلحه و تجارب خود در سرکوب خونین مردم می اندیشند و به پشتیبانی همیشگی قدرت های جهانی، دلگرمی دارند.

دیدگاه دوم واردات افسار گسیخته را به صلاح حکومت نمی داند چرا که ریزش پر شمار کشاورزان و روستاییان را در ادامه روند مزبور می بیند و چنین می اندیشد که این گونه، رژیم یکی از پایگاه های قابل اعتنای خود را در جامعه (که بر روی بخش بزرگی از آن حساب می نماید) از دست خواهد داد. به ویژه آن که کشاورزان و روستاییان از افزایش قیمت کالاها و خدمات در پی اجرای حذف یارانه ها که ضربه بزرگی به بخش کشاورزی وارد آورده، بسیار ناراضی اند. پیوستن این ناراضیان به دیگر اقشار ناراضی جامعه، خطر بزرگی برای حکومت به شمار می رود و حاکمیت را بیشتر دچار تزلزل خواهد نمود. از این رو واردات بی رویه محصولات کشاورزی برای گردانندگان رژیم از یک سو سودهای کلانی در پی دارد و از سوی دیگر به ریزش برخی نیروها- که تاکنون مخالفتی با اساس حاکمیت نداشتند - و از دست رفتن پایگاه های حکومت خواهد انجامید.

*****

منابع

- 1- http://www.iana.ir/detailed_news.aspx?news_id=24124
- 2- <http://isna.ir/ISNA/NewsView.aspx?ID=News-1815090>
- 3- <http://isna.ir/ISNA/NewsView.aspx?ID=News-1815138>
- 4- <http://isna.ir/ISNA/NewsView.aspx?ID=News-1814972>
- 5- <http://isna.ir/ISNA/NewsView.aspx?ID=News-1815178>
- 6- واردات http://hvm.ir/lawdetailnews.asp?id=19257&str_search=واردات
- 7- واردات http://hvm.ir/lawdetailnews.asp?id=20569&str_search=واردات
- 8- مجلس شورای اسلامی. دوره اول. مشروح مذاکرات جلسه 532 (1362/8/29).
- 9- مجلس شورای اسلامی. دوره دوم. مشروح مذاکرات جلسه 88 (1363/11/18).
- 10- مجلس شورای اسلامی. دوره دوم. مشروح مذاکرات جلسه 138 (1364/3/7).
- 11- مجلس شورای اسلامی. دوره سوم. مشروح مذاکرات جلسه 286 (1369/8/2).
- 12- <http://facility.agri-jahad.ir/portal/Home/Default.aspx?CategoryID=12dc1533-b63b-449b-85fe-dc8f0ccd78a4>
- 13- <http://www.iccim.ir/fa/images/stories/DATA/commissions/Import79-88Final.pdf>
- 14- مجلس شورای اسلامی. دوره ششم. مشروح مذاکرات جلسه 290 (1381/11/9).
- 15- محمودی، علیرضا. "تدقیقی در عملکرد گمرک". دیوان محاسبات کشور. 1387.
<http://www.dmk.ir/pdf/tadghighi.pdf>
- 16- <http://foodna.com/13251-fa.html>
- 17- <http://www.farsnews.com/newstext.php?nn=9002170198>

- <http://isna.ir/ISNA/NewsView.aspx?ID=News-1758505> -18
- <http://www.hvm.ir/lawdetailnews.asp?id=46104> -19
- <http://www.mehrnews.com/fa/NewsDetail.aspx?NewsID=1157783> -20
- <http://www.mehrnews.com/fa/NewsDetail.aspx?NewsID=1148076> -21
- <http://www.mehrnews.com/fa/NewsDetail.aspx?NewsID=1149582> -22
- <http://www.mehrnews.com/fa/NewsDetail.aspx?NewsID=1151626> -23
- <http://www.mehrnews.com/fa/newsdetail.aspx?NewsID=1155765> -24
- <http://www.mehrnews.com/fa/NewsDetail.aspx?NewsID=1178903> -25
- <http://www.mehrnews.com/fa/NewsDetail.aspx?NewsID=1268627> -26
- <http://www.mehrnews.com/fa/newsdetail.aspx?NewsID=1268592> -27
- <http://www.mehrnews.com/fa/NewsDetail.aspx?NewsID=1268629> -28
- <http://www.mehrnews.com/fa/newsdetail.aspx?NewsID=1330638> -29
- <http://irna.ir/NewsShow.aspx?NID=30494845> -30
- <http://isna.ir/ISNA/NewsView.aspx?ID=News-1816873> -31
- 32- مجله سنبله شماره 24 (دی و بهمن 1369). "نکات و ملاحظات: رکود تجارت سالم و رواج قاچاق". ص 5. به نقل از روزنامه رسالت 22 آذر 1369
- <http://www.isna.ir/isna/NewsView.aspx?ID=News-1800101> -33
- <http://www.dw-world.de/dw/article/0,,6564896,00.html> -34
- <http://jamejamonline.ir/newstext.aspx?newsnum=100849620439> -35
- <http://www.ifif.ir/newsview.asp?ID=4866> -36
- <http://www.mehrnews.com/fa/NewsDetail.aspx?pr=s&query=چای&NewsID=1179256> -37
- <http://isna.ir/isna/NewsView.aspx?ID=News-1821222&Lang=P> -38
- <http://isna.ir/ISNA/NewsView.aspx?ID=News-1724186> -39
- 40- روزنامه ایران: "گزارش وزارت بهداشت از نحوه ورود و توزیع گوشت های آلوده". شماره 2284 (1381/8/7).
- 41- روزنامه ایران: "ابهام در نحوه ورود گوشت های آلوده به کشور". شماره 2263 (1381/7/15).
- 42- روزنامه ایران: "دیگه چه خبر". شماره 2296 (1381/8/19).
- <http://www.jamejamonline.ir/newstext.aspx?newsnum=100004161761> -43

44- مهرپور محمدی، مهرداد [م.م. آینده]: "انگیزه های واردات و عوارض مصرف برنج های آلوده". وبلاگ "تیمجار".

[/http://timjar.wordpress.com/2011/05/05/angizeh_varedat-avarez_masraf-berenj_aludeh](http://timjar.wordpress.com/2011/05/05/angizeh_varedat-avarez_masraf-berenj_aludeh)

*****